

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Oda Nobunaga – Sjednotitel Japonska

Ondřej Backa

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Oda Nobunaga – Sjednotitel Japonska

Ondřej Backa

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet Ph.D

Katedra historických věd

Fakulta filozofická univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury,
Plzeň, duben 2021

Rád bych tímto způsobem poděkoval mému vedoucímu práce PhDr. Romanu Kodetovi Ph.D. a jeho ochotu, užitečné rady a podporu při vedení této bakalářské práce.

OBSAH:

1. Úvod:	1
2. Počátky Ody Nobunagy a historický kontext	5
2.1. Válka Ónin a Období válčících států	5
2.2. Zrození Ody Nobunagy.....	6
3. Vzestup Ody Nobunagy	9
3.1. Bitva u Okehazamy.....	9
3.2. Nobunagovo nové spojení.....	12
3.3. Dobývání provincie Mino	14
3.4. Pochod na Kjóto	17
4. Vrchol vlády	20
4.1. Bitva u Anegawy	20
4.2. Hora Hiei	24
4.3. Jošiaki a Takedové.....	27
4.4. Obléhání hradu Odani	28
4.5. Konflikt s Takedou a Uesugim.....	29
4.6. Vnitřní spory a válka na obou stranách	32
5. Pád Ody Nobunagy	36
5.1. Zánik Takedů.....	36
5.2. Přepadení v chrámu Honnódži	39
5.3. Nobunagův odkaz	44
6. ZÁVĚR:	45
PŘÍLOHY:	52
RESUMÉ:	54

1. Úvod:

Oda Nobunaga se zapsal do japonských dějin jako jeden z největších válečníků a vojevůdců, který svou nekompromisní pevnou rukou a silnou vůlí změnil desítkami let zmítanou zemi konflikty v téměř jednotný stát, na jehož základu poté stavěli jeho nástupci a další dva významní sjednotitelé Japonska. Nobunaga se narodil do doby, která byla protkána neustálými konflikty, kdy každý bojoval s každým, aby dosáhl vysněné moci a šógunátu. Ten se vymkl slabému klanu Ašikaga z rukou a odstartoval desítky let trvající občanskou válku mezi válečníky nejrůznějšího postavení.

I když byl klan Oda geograficky zasazen v nevýhodné, různými nepřáteli obklopené pozici a byl prostoupen nejedním intrikujícím prospěchářem, ať už z otevřeně nepřátelských rodin či vlastních příbuzenských řad, Oda Nobunaga, mnohými kvůli svému nevhodnému chování považovaný za nehodícího se na nástupce po svém zesnulém otci, se s těmito překážkami dokázal obratně vypořádat. Svou troufalostí si zajistil v zemi bez spojenců druha, na kterého se dokázal spolehnout, Tokugawu Iejasua. Dokázal ale uznat i kvality takových lidí nízkého postavení, jako byl jeho nosič sandálů Tojotomi Hidejoši. Tohoto věrného sluhu povýšil na jednoho ze svých nejdůležitějších válečníků, který nakonec po jeho nečekané smrti převzal sen o sjednocené zemi. Celkový Nobunagův obraz ale není zdaleka tak čistý. Svou tvrdohlavostí, razantním jednáním a brutalitou – a nejenom k lidem, kteří se mu postavili, ale i k těm, kteří udělali malichernou, mnohými přehlédnutelnou chybu – plným právem dostal své přezdívky „d'ábelský daimjó“.

První kapitola práce se zabývá stručným nastíněním příčin a důsledků války Ónin a následného Období válčících států v tehdejší Japonsku. Tuto etapu válek napříč celou zemí popisují obzvláště knihy *Války samurajů: Konflikty starého Japonska 1156–1877* či *Příběh Samurajů: Život a svět válečníků starého Japonska* od Romana Kodeta. Kapitola se ale hlavně zabývá Nobunagovým mladím. V něm se

musel prosadit o nástupnictví po zesnulém otci mezi svými neméně ambiciózními bratry.

Nobunagův postupný vývoj jak z hlediska válečného úsilí a rozpínání svého malého území v centrálním Japonsku, tak z pohledu jeho osobních vztahů s jeho blízkými známými, rodinou, veliteli a spojenci z ostatních klanů, rozebírá druhá kapitola. V díle *A History of Japan, 1334–1615* je detailně popsána politická a sociální situace v období Nobunagovy vlády. Zároveň představuje ucelený pohled na vývoj země během Odovy územní expanze, která začala bitvou u Okehazamy, ve které porazil obávaného daimjóa Imagawu Jošimotoa. V knize *Sengoku Jidai: Nobunaga, Hideyoshi, and Ieyasu: Three Unifiers of Japan* od Dannyho Chaplina je popsán úplný průběh bitvy včetně letného pohledu na Nobunagovu tvrdohlavost a neochotu se poddat vnějším hrozbám v podobě několikanásobné přesily. Kapitola nakonec popisuje počátek spojení s uchazečem o šógunát po zavražděném šógunovi, Ašikagou Jošiakim. Tato aliance nakonec vedla k pochodu Odovy armády na hlavní město.

Třetí kapitola přináší pohled na vrchol Nobunagovy vlády jakožto člověka, kterému se podařilo dobýt Kjóto. Svým územním rozpínáním a cennými spojenci si zajišťoval respekt napříč celým Japonskem. Jeho schopnost zdárně vést bitvy na mnoha frontách a brutalita, které byl schopen, obzvláště vůči mnichům a obyčejným lidem na hoře Hiei, zcela změnila tvář Japonska. Tyto legendární dobovatelské kampaně a bitvy s dalšími mocnými klany, jako byl klan Uesugi, Takeda či Móri, bohatě ilustrují knihy od Stephena Turnbulla *Battle of Samurai*, *Samurai Sourcebook* či *Samurai Warfare*. Tyto knihy doplňuje kniha *Samurai: An Illustrated History* od Micuo Kureho, jež barvitě vyobrazuje život tehdejších samurajů.

V poslední čtvrté kapitole je popsána Nobunagova nečekaná smrt, jež byla důsledkem zrady jednoho z jeho velitelů, Akeči Micuhideho, který nesnesl Nobunagovo chování vůči němu, jeho rozhodnutím a především jeho rodině. Přepadení chrámu Honnódži, ve kterém Nobunaga pobýval, když se chystal vyrazit na západ a postavit se jednomu ze svých územně největších nepřátel, je dodnes jednou z nejznámějších událostí japonských dějin. Kapitola se nakonec stručně zabývá

Odovými nejrůznějšími dopady na Japonsko po stránce kulturní, válečné ale i ekonomické a poskytuje vnímání jeho osoby objektivem moderního pozorovatele.

Cílem této práce je analyzovat život tohoto temperamentního muže Období válčících států, jaké vnější aspekty měly na jeho jednání následný vliv – od jeho mládí po jeho postupný mocenský vzestup – a pokusit se určit, zda postavení, ve kterém se napříč několika bitvami a konfrontacemi se svými spojenci nacházel, byla tím nejschůdnějším řešením, které se v horizontu budoucích událostí nabízelo. Dalším úkolem bude přiblížit jeho vztahy s jemu blízkými osobami, tj. rodinou, přáteli a důvěrnými či pochybnými spojenci a jak ho tyto figury ovlivnily v jeho mocenském působení. Hlavním cílem je však zhodnotit jeho celkový dopad na vývoj Japonska v tomto období i po něm, jeho odkaz v kultuře, vliv na následující panovníky (daimjóy a šóguny) a vnímání jeho postavy v moderním japonském státě. Největší měrou na shrnutí Nobunagova života a zcela stěžejním dílem pro vypracování této práce byla kniha *Chronicles of Oda Nobunaga* sepsaná jeho sluhou a očitým svědkem nejednoho jeho střetu s protivníky, Ótou Gjúičim.

Od těchto vytyčených cílů se odvíjí i zpracovaná práce, jež chronologicky vykresluje jeho proměnu v nechtěného nástupce na muže, který si svou bojovou zuřivostí získal respekt nejednoho váženého daimjóa a dokázal dobýt celé centrální Japonsko.

Práce čerpá z větší části ze zahraničních publikací, přičemž hlavními zdroji bylo dílo od Dannyho Chaplina, které věrně a vykresluje život Ody Nobunagy a jeho věrných spojenců a detailně popisuje legendární boje, jakými byly například bitva u Okehazamy či Anegawy. Nezanedbatelným zdrojem k této práci byla i kniha od Hiroaki Satoa *Legends of Samurai*.

Práce byla ale také vypracována za pomoci řady českých děl, jako je *Vějíř a meč* od Libuše Boháčkové a Vlasty Winkelhoferové a *Japonsko: Český studijní znakový slovník* od Davida Lábuse a Jana Sýkory.

Pro přehledné seznámení s dobovými válečníky autor poznamenává, že v tehdejší Japonsku bylo zvykem měnit si jména na základě rostoucí moci, vyššího titulu či dosažených úspěchů. Rozhodl se tedy uvádět jména osobností tak, jak si je

historie pamatuje (jak jsou uvedené v knihách a další literatuře), tudíž nebude na změnu jejich jmen brát zvláštní zřetel a tyto informace budou převážně ponechány v poznámce pod čarou.

2. Počátky Ody Nobunagy a historický kontext

2.1. Válka Ónin a Období válčících států

Před obdobím válčících států vypukla válka Ónin, deset let trvající konflikt mezi lety 1467–1477.¹ Byl boj o moc mezi Jamanou Sózenem a Hosokawou Kacumorou a jejich příslušnými klany. Tyto klany bojovaly o místo Ašikagy Jošimasua, osmého šóguna rodu Ašikaga.² Ten uprázdnil své místo poté, co byl přehlcen vládními problémy a rozhodl se plně odevzdat umění. Netrvalo dlouho a v Kjótu vypukly chaotické boje, které přerostly v následnou válku. Ta ovšem neměla žádného pravého vítěze, jelikož válečná vřava se rozšířila do nedalekých provincií, kde začali daimjóové³ povstávat buď z věrnosti či pro své sobecké cíle.⁴ Tito daimjóové mohli vést války a získávat území bez jakýchkoliv následků, šlo o tzv. *gekokuđzó*, což znamená „ti, co jsou dole, vyvrací ty nahore“.⁵ Tento vzestup odstartoval Období válčících států (*sengoku džidai*).⁶

Když se válka chýlila ke konci, v tom, co zbylo z hlavního města, už nezůstal žádný náznak autority. A když válka Ónin skončila, celé tehdejší Japonsko bylo ponořeno do bezpočtu dalších chaotických konfliktů. Bleskové šíření *gekokuđzó* zasáhlo mnoho klanů a dalo vzniknout vnitřním nepokojům, během kterých ještě více služebníků povstalo a dalo se do boje s ostatními po moci toužícími samuraji. Vypukl několik desetiletí trvající chaos, který dlouho dobu nikam nevedl.

¹ BOHÁČKOVÁ, Libuše, WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Vějíř a meč (Kapitoly z dějin japonské kultury)*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1987. s. 6.

² Šógun byl hlavní válečný vůdce Japonska, obdoba západní hodnosti generála.

³ dosl. velká jména – starojaponský feudální kníže.

⁴ KODET, Roman, *Války samurajů. Konflikty starého Japonska 1156-1877*, Praha: Epoque, 2015, s. 215

⁵ KODET, s. 217.

⁶ ELISON, George, SMITH, Bardwell L., *Warlords Artists and Commoner. Japan in the Sixteenth Century*, Honolulu: University of Hawaii Press, 1981, s. 40.

2.2. Zrození Ody Nobunagy

V první polovině 16. století sužovaly východ Japonska neustálé boje, neboť velké klany jako Imagawa, Takeda, Hódžó a Uesugi soupeřily o nadvládu nad regionem. Na východě v provincii Owari však byl klan jménem Oda. Samotná provincie Owari byla rozdělena na osm prefektur a roku 1550 většinu z nich vládl daimjó Oda Nobuhide.⁷ Stejně jako jakýkoliv jiný daimjó své doby, Nobuhide neustále bojoval se svými sousedy. Jeho největšími rivaly byly klan Saitó z provincie Mino ležící na severu a klan Macudaira a Imagawa ležící na východě. Nobuhide byl považovaný za silného a spolehlivého vůdce, a i když neustále s někým válčil, nebyl to člověk unáhlený, opovážlivý ani jinak horkokrevný. Oda Nobuhide se Saitóem Dosanem, také známým jako Zmije z Mino, uzavřel roku 1548 mír, podle kterého se měla Saitóova dcera provdat za Nobuhideho nejstaršího legitimního syna, kterým byl Oda Nobunaga.⁸

Oda Nobunaga se narodil 23. června 1534 kdesi v provincii Owari, pravděpodobně ve městě Nagoja jako Oda Kipoši. Byl nejstarším synem již zmíněného Ody Nobuhideho a Doty Gozen, ačkoliv měl i staršího, nevlastního bratra, Odu Nobuhiru. Už v mládí se velice zajímal o obchod se západem, stejně tak o jeho vynálezy, jako byly různé střelné zbraně. Byl ale také známý pro svou neomalenost a drzost, která hraničila až s hanebností. Právě kvůli svému chování si vysloužil přezdívku „blázen z Owari“.⁹

Roku 1551, když bylo Nobunagovi pouhých 16 let, Oda Nobuhide nečekaně skonal a zanechal provincii Owari v rukou svého nejstaršího nelegitimního syna Nobuhira.¹⁰ V den pohřbu svého otce na sebe Nobunaga upoutal obzvláště velkou pozornost svým chováním. Jeho akt naprosté neúcty šokoval mnohé přítomné. Na obřad přišel v neformálním oblečení, vhodil do oltáře prach z kadidla a následně odešel z chrámu. Po této události a v zemi tak svázané různými pravidly, kdy jakékoliv

⁷ DAVIS, Paul, *Masters of the Battlefield. Great Commanders From the Classical Age to the Napoleonic Era*, Oxford University Press, 2012, s. 247.

⁸ BERRY, Merry, *Hideyoshi*, Cambridge: Harvard University Press, 1989, s. 35.

⁹ MURDOCH, James, *A History of Japan*, Andesite Press, 2012, s. 122.

¹⁰ SANSOM. s. 276.

drobné zaškobrtnutí mohlo znamenat obrovské faux pas, byl toto skandál obrovských rozměrů. Po takové ostudě Nobunagův rodinný sluha a rádce Hirate Masahide, který stál za Nobunagovou výchovou a který byl hluboce zklamán tím, že selhal v učení správných mravů, spáchal *sepukku*,¹¹ což mělo na Nobunagovu osobu značný vliv.¹²

V klanu panovaly rozepře, jelikož mnoho frakcí odmítalo následovat unáhleného „blázna z Owari“, ale i nelegitimního syna Nobuhira. Klan, který byl až doposud víceméně jednotný, se začal se smrtí Nobuhidea tříštit.

Tehdy rozdělený klan spravoval *šubo*.¹³ Tím byl Jošimune Šibo. Tento funkcionář byl ale slabou postavou, kterou z větší části ovládal jeho zástupce Oda Nobutomo, hlava frakce Kijošu Oda. Když se ovšem *šubo* vzepřel a poskytl podporu Nobunagovi, Nobutomo ho zavraždil. Nobunaga nečekal a rozhodl se jednat. Domluvil spojenectví se svým strýcem Odou Nobumicuem a na hradě Kijosu nechali zrádného *šugodaje* zabít.¹⁴ Nobunaga si poté tento palác oblíbil a udělal z něj na několik dalších let své sídlo. Funkci *šuboa* následně zdědil Jošimuneho syn. Jelikož tuto funkci zastával i v sousedních provinciích, uzavřel Nobunaga spojenectví s rodinou Imagawa z provincie Sugura a rodinou Kira z provincie Mikawa. Odmítnout tuto nabídku nebylo možné, a tak se Nobunaga tímto rychlým manévrem nemusel bát nájezdů z východu.¹⁵ Nobuhiro byl brzy kvůli svému statusu nevlastního syna nucen Nobunagovi ustoupit, jelikož nedokázal najít nikoho, kdo by ho v jeho snažení o titul věrně následoval. S postupem času Nobunaga jasně prokázal, že má potřebné vůdčí schopnosti.¹⁶

Ještě ale téhož roku vypukly vnitřní boje na severu. Nobunagův tchán Saitó Dósan byl napaden jeho vlastním synem Saitóem Jošitacuem. Nobunaga okamžitě vyslal Dósanovi na pomoc své síly, ale naneštěstí pro něj už bylo příliš pozdě. Dósan padl u řeky Nagary a Jošitacu převzal vládu nad celým klanem Saitó a vyjevil se

¹¹ Rituální sebevražda rozpáráním vlastního břicha. Pro tento akt může být známý i výraz „haraki“. Ten se však považuje za hanlivý, a tak se mezi Japonci nepoužívá.

¹² TURNBULL, Stephen, *The Samurai Sourcebook*, London: Cassell, 2000, s. 68.

¹³ Provinční vládci v jednom či více klanů.

¹⁴ Zástupce šuboa, vykonavatel jeho funkcí, když byl mimo provincii a neschopen plnit povinnosti.

¹⁵ WALKER, Brett L., *A Concise History of Japan*, Cambridge University Press, 2015, s. 104.

¹⁶ SANSOM, s. 276.

Nobunagovi jako nepřítel.¹⁷ Zvláště, když začal plánovat převrat v klanu Oda ve snaze dosadit na Nobunagovu pozici nelegitimního Odu Nobuhiru. Samotný plán se ale nakonec vůbec neuskutečnil, jelikož se Nobunaga o spiknutí svého nevlastního bratra včas dozvěděl. I přesto však Nobuhira nepopravil, ale nechal ho omilostnit.¹⁸ Nobuhiru ale nebyl jediný bratr, který se mu nebál postavit.

O rok později roku 1557 začal proti Nobunagovi intrikovat další, třetí nejstarší bratr Oda Nobujuki. Na jeho stranu se přidali samurajové Hajaši Mičikacu a Šibata Kacue. Tento spor vedl k bitvě u Ina, ze které Nobunaga vyšel jako jasný vítěz. A i v tomto případě byl jeho bratr omilostněn. Nobujuki tohoto slitování využil a opět začal shromažďovat síly, tentokrát už však Nobunaga nehodlal být tak shovívavý. Jakmile se dvě armády střetly, Nobunagova strategická převaha vedla k Nobujukiho porážce a poté i ke smrti na hradě Kijosu. Mičikacu a Kacue z této bitvy vyšli dobře, neboť se nad nimi Nobunaga slitoval. Díky tomuto omilostnění mu dvojice v následujících letech slíbila svou věrnost, která mu velice vyplatila.¹⁹ Zde lze vidět, jak se Nobunagova milost obrátila proti němu, ale zároveň mu přinesla i cenné velitele. Jeho další počínání nad zrádci tak vyžadovalo pečlivou rozvahu.

V roce 1558 Oda neměl žádného soupeře a provincie Owari byla pevně v jeho rukou. Klan Oda ležel mezi dvěma mocnými nepřáteli – Saitó na severu, kde tehdy vládl Jošitacu, a mocným klanem Imagawa s jejich spojencem Macudairou na východě, kterým vládl Imagawa Jošimoto. V následujících letech musel Oda Nobunaga opět dokázat, že si svou pozici zaslouží.

¹⁷ TURNBULL, s. 215

¹⁸ MCMULLIN, Neil Francis, Oda Nobunaga and the Buddhist institutions [online], University of British Columbia, 1977, [cit. 23. 2. 2021]. Dostupné z: https://open.library.ubc.ca/handle/bitstream/67145/UBC_1977_A1%20M32_6.pdf.

¹⁹ PAPINOT, Edmont, *Historical and Geographical Dictionary of Japan*, New York: C. E. Tuttle, 1976, s. 289.

3. Vzestup Ody Nobunagy

Obratný daimjó si po nastolení řádu ve své provincii nestihl příliš odpočinout, jelikož se roku 1560 musel vypořádat s invazí na své území, které vedly k rozšíření jeho působnosti za hranice provincie Owari a ke snaze ukořistit nejvyšší cenu – hlavní město Kjóto.

3.1. Bitva u Okehazamy

Klan měl na východě tři velké soupeře – nepřátele, kteří by se ho mohli snadno zbavit. Byli jimi Hódžó Udžijasu z klanu Hódžó, Takeda Šingen z klanu Takeda a Imagawa Jošimoto z klanu Imagawa.²⁰ Důležitá aliance vznikla už mezi Takedou a Imagawou, když si Jošimoto vzal Šingenovu sestru. Mělo ale dojít na ještě větší spojení. Imagawa Jošimoto využil svého diplomatického důvtipu a svolal vůdce ostatních dvou klanů, aby alianci zpečetili dalšími sňatky. Hódžó by se tak mohl soustředit na východ, Takeda na sever a Imagawa na západ. Imagawové měli na západě cenného vazala – klan Macudaira. Tomu vládl mladý, ale schopný vládce Macudaira Motojasu, kterého si historie více pamatuje pod jménem Tokugawa Iejasu. Ten se později proslavil jako v pořadí třetí sjednotitel Japonska.

Motojasu vyrůstal jako zajatec klanu Imagawa. Roku 1560 jakožto vazal Imagawů však začal spravovat provincii Mikawa, domov klanu Macudaira.²¹ Své pozoruhodné vůdčí schopnosti předvedl okamžitě, když na západních hranicích dokázal zdárně odrazet útoky klanu Oda. Tyto schopnosti byly pro Imagawy v jejich územní expanzi příjemným bonusem, neboť mezi jejich klanem a hlavním městem nebyly žádné rodiny, které by se velikostně či v počtu vojáků, byť jen vzdáleně rovnaly jeho síle. Jošimoto si proto ve svém pochodu na Kjóto obzvláště věřil.

²⁰ CHAPLIN, s. 104.

²¹ PEREZ, Louis G., *The History of Japan*, Westport: Greenwood Press, 1998, s. 56.

V červnu roku 1660 zahájil svůj pochod s kombinovanou armádou Imagawů a Macudairů o počtu 25 000 vojáků, se kterou se chystal zničit Odu Nobunagu.²² Lepší vpád do provincie Owari si Jošimoto ani nemohl přát, jelikož se mu dařilo na hranicích dobývat a vypaloval jeden hrad za druhým. Motojasu se okamžitě předvedl, když dobyl důležitý hrad Marune a s Jošimotoem se mohl následně vydat k pevnosti Odaka. Odův vzdor se neseťkal s žádným úspěchem a jeho síly byly východními nepřáteli postupně přemoženy. Klan Oda byl na pokraji zhroucení a Jošimoto byl ve svém dalším počínání velice sebejistý. Proto se se svou armádou utábořil v zalesněné oblasti jménem Okehazama, kde chtěl předběžně oslavit své vítězství, než se vydá dobýt hlavní hrad Kijosu.²³

Klan Oda mezitím zachvátila panika. Svými počty se nedokázal Imagawovi vyrovnat a mnoho vazalů zvažovalo kapitulaci nebo se začalo připravovat na poslední zoufalou obranu Nobunagova hradu. Jiní se snažili na poslední chvíli Nobunagu přemluvit, ať uteče z provincie a zachrání si život. Ten nic takového nehodlal připustit. Jeho jediným cílem bylo ubránit klan a postavit se spojeným silám čelem.²⁴ Nehodlal zemřít ve svém hradě a na uznání své porážky spáchat *seppuku*, jak bylo v takovýchto situacích běžným zvykem. Nobunaga měl pozoruhodnou schopnost zlákat lidi na svou stranu, i když situace nebyla příliš v jeho prospěch. Jeho tvrdohlavost a ochota využít každé příležitosti se mu vyplatila snad právě v tento okamžik.

Po přesvědčivém proslovu a zazpívání několika veršů z jeho oblíbeného nó dramatu²⁵ povolal všechny své vojáky, které měl, a po cestě naverboval další síly z řad obyčejných občanů, kteří měli odvahu postavit se nepříteli. Přidali se k němu i ti, kteří zprvu pochybovali. Nobunagova zuřivost a přesvědčení byly nakažlivé. Celkem shromáždil okolo 2000 mužů.²⁶ Když dorazil k hradu Narumi, který v tu dobu obléhali

²² BRINKLEY, Frank, KIKUČI, Dairoku, *A History of the Japanese People From the Earliest Times to the End of the Meiji Era*, New York: Encyclopædia Britannica, Inc., 1915, s. 784.

²³ CHAPLIN, Danny, *Sengoku Jidai. Nobunaga, Hideyoshi and Ieyasu. Three Unifiers of Japan* [e-kniha], CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018 s.109.

²⁴ SANSOM, s. 276.

²⁵ Nó je tradiční japonské představení, které kombinuje hudbu, tanec a drama převážně v mužském obsazení vyprávějící různé mýty a staré příběhy.

²⁶ TURNBULL, Stephen, *Battles of the Samurai*. London: Arms and Armour Press. 1987, s. 37.

Imagawové, dozvěděl se díky místním zvědům, že Jošimoto si dopřává odpočinek v rokli Dengakuhazama u Okehazamy.²⁷ Nobunaga tedy nařídil svým vojákům, aby poblíž Narumi vztyčili několik stovek zástav. Imagawové tak měli dostat falešné informace o umístění armády Oda. Nepřítel této vábniče uvěřil a Nobunaga se vydal oklikou, aby své protivníky v noci překvapil. Když navíc přišla silná bouřka, která ještě více umocnila tajný přesun tohoto skromného vojska, byla to ta nejlepší příležitost k útoku, kterou si Odové mohli přát. Díky silnému dešti a burácejícímu počasí si zvědové od Imagawů vůbec nevšimli, že se z jihu blíží malá armáda.²⁸

Když se blížil úsvit a bouřka pomalu začala ustávat, Nobunaga zavelel k útoku a vydal se z kopce dolů za nic netušícími Imagawy. Ti byli sice v drtivé převaze, ale Oda dokázal využít nejenom momentu překvapení, ale i skutečnosti, že mnoho vojáků spalo, bylo opilý nebo svlečených ze své zbroje, a tím pádem neozbrojených. Mnoho nepřátel se nestihlo ani pořádně vzpamatovat a Odovi vojáci jim zasadili smrtící ránu. Někteří samurajové sice dokázali vytvořit jistou rychlou obrannou linii, ale ta příliš dlouho nevydržela. Popis těchto událostí vykresluje *Šinčo kóki* (Chronicles of Oda Nobunaga):

„Nobunaga nařídil svému vojsku, aby pokračovalo po svahu. Najednou se objevila průtrž mračen. Zatímco my jsme cítili ledové kroupy na zátylku, nepřítel štípaly do obličeje. Když Nobunaga viděl, že se nebe vyjasňuje, pozvedl kopí a z plna hrdla zakřičel ‚Ted! Útok! Útok!‘ Jošimotovi muži spatřili pouze temný oblak prachu, který mířil směrem k nim. Jejich řady okamžitě padly, jako by je smetla velká voda. Jejich luky, kopí, arkebuzy, zástavy a vlajky skončily rozházené po celém bojišti.“²⁹

Jošimoto mezitím pobýval ve svém stanu v domnění, že jde jen o opilecké řádění jeho vojáků. Když se ale přesvědčil, že na něj útočí nepřítel, nestihl se ani

²⁷ TOYOTOMI, Hideyoshi, BOSCARO Adriana, *101 letters of Hideyoshi. The Private Correspondence of Toyotomi Hideyoshi*. Tokyo: Sophia University, 1975, str. 5.

²⁸ TURNBULL, Tokugawa Ieyasu, s. 12.

²⁹ CHAPLIN, s. 111.

pořádně ozbrojit či zaútočit a byl okamžitě zaskočen dvěma samuraji jménem Mori Šinsuke a Hattori Koheita, kteří mu hned na to odsekli hlavu od těla.³⁰

Bitva netrvala příliš dlouho a Odovy síly vojáky buď donutily k útěku, nebo – a to platilo v drtivém množství případů – je na místě popravili. Celé přepadení byla jatka, při kterých byla velká Jošimacuova armáda několika desítek tisíc vojáků rozmetána překvapivým útokem pár tisícové, narychlo sestavené armády. Mezi lidmi, kterým se podařilo uprchnout, byl i Motojasu, který se okamžitě vrátil do své rodné provincie Mikawa a jako vazal se rozhodl zpřetrhat vazby s oslabenými Imagawy.³¹

Z Nobunagy se po bitvě stal člověk, který přestal být vnímán jako odpadlík odsouzený k sebezničení a „blázen z Owari“. U mnohých si vysloužil uznání prvořadého daimjóa. Jošimotův plán na ovládnutí Kjóta relativně snadnou cestou na západ ale nezanikl, jelikož za čas si tento nápad osvojil i sám Oda Nobunaga.

Bitvy u Okehazamy se však zúčastnila ještě jedna figura, kterou by bylo příhodné zmínit. Byl jí nosič sandálů Ody Nobunagy, který se nakonec z obyčejného posluhovače vypracoval na jednoho z nejlepších mužů klanu Oda poté, co si Nobunaga všiml jeho bystrosti. Po jeho smrti to byl i člověk, který převzal otěže jeho vlády – v pořadí druhý sjednotitel Japonska, Tojotomi Hidejoši.³² Tohoto prvního významného meziprovinčního vítězství klanu Oda se tak zúčastnili všichni tři budoucí unifikátoři.

3.2. Nobunagovo nové spojení

Když během bitvy u Okehazamy zemřel jeden z největších vůdců na východě Japonska malou armádou člověka, kterému nikdo nedával příliš velké šance na prosazení, otrásl to mnohými provinciemi. Z jednoho z nejstabilnějších klanů se stala země bez zákona, což vedlo k jeho rychlé zkáze. Zbytky z armády Imagawy se vrátily

³⁰ HIROAKI, Sato, *Legends of the Samurai*. New York: Overlook Duckworth. 1995, s. 234–236.

³¹ TURNBULL, Stephen, *Tokugawa Ieyasu* [e-kniha] Oxford: Osprey Publishing 2012. s. 10.

³² SAMSOM, s. 278.

do svých domovských provincií Totomi a Surugy a vlády se ujal Jošimitoův nezkušený syn Imagawa Idžizane.³³

Macudaira Motojasu, vazal klanu Imagawa, chtěl navíc s klanem přerhat veškerá pouta. Imagawové ale drželi v zajetí mnoho jeho příbuzných, včetně jeho manželky a syna, proto se rozhodl uzavřít tajné spojení s Odou Nobunagou.³⁴ Když o dva roky později přišel ten správný čas, zaútočil na hrad Kaminogo klanu Imagawa. Zde svěřil svou důvěru do rukou nindžů.³⁵ Ti se měli postarat o hladké proniknutí do hradu a získat nějaké rukojmí předtím, než by zpráva o útoku dorazila k rodině Imagawů, kteří by jeho rodinu promptně popravili. Díky těmto zajatcům se podařilo vyjednat výměnu za jeho rodinu. Když Motojasu prorazil obranou a dobyl hrad, věnoval ho Odovi Nobunagovi jako gesto stvrzující spojení mezi oběma klany.³⁶

V této době si Motojasu změnil jméno na Iejasu, aby zničil své poslední pouto s Jošimotoem.³⁷ Aby své zemi navrátil stabilitu, musel se ještě utkat s buddhistickými sektáři Ikkó-ikki, kteří měli v regionu značný vliv.³⁸ Netrvalo však dlouho a podařilo se mu přemluvit nemálo samurajů, kteří vyznávali Pravou školu Čisté země,³⁹ aby změnil strany. K rozhodujícímu boji došlo v druhé bitvě u Azukizaky,⁴⁰ kde Iejasu předvedl svou zuřivost a výtečné vůdcovské schopnosti. Tento krok vedl k rozeznání vzpurných zastánců *džódo šinsu*. Po tomto vítězství se Iejasu rozhodl zničit chrámy radikálních mnichů a upevnit pozici ve své provincii, čímž pro Nobunagu mohl začít hlídat východní hranice před jakýmkoliv vpádem. Nobunaga se tak mohl bez větších

³³ SADLER, Arthur Lindsay, *The Maker of Modern Japan. The Life of Tokugawa Ieyasu*, Routledge, 2010, s. 57.

³⁴ TURNBULL, Stephen R., *The Samurai: A Military History*, New York: MacMillan Publishing Co., 1977 s. 142.

³⁵ Nindžové hráli v tehdejší Japonsku významnou roli. Šlo o talentované zvědy a vrahy, kteří věrně sloužili svým pánům, a tato oddanost byla vzácnou službou. Nejednou zachránili život Tojotomi Hidejošimu a podle legendy jeden z nich stál i za smrtí jednoho z největších rivalů Ody Nobunagy.

³⁶ TURNBULL, *Ninja. Unmasking the Myth*, s.125–126 [e-kniha].

³⁷ SCREECH, Timon, *Secret Memoirs of the Shogun.: Isaac Titsingh and Japan, 1779–1822.*, 2006, London: RoutledgeCurzon, s. 82.

³⁸ Volná seskupení náboženských venkovských komunit založených k obraně svých domovů a území.

³⁹ Pravá škola Čisté země je spirituálnější forma buddhismu, také známá jako *džódo šinsu*.

⁴⁰ První bitva u Azukizaky proběhla mezi klanem Oda a klanem Imagawa roku 1548.

starostí zahledět na západ směrem na Kjóto, aniž by se bál, že nějaký klan využije jeho nepřítomnosti či oslabených hranic a zabere část jeho území.

3.3. Dobývání provincie Mino

Když Oda Nobunaga zvítězil u Okehazamy, zprávy o jeho triumfu se rozšířily po celém okolí. Pokud tehdy šlo jen o štěstí, následující události ukázaly, že ho neupustilo. Roku 1561 zemřel Nobunagův nepřítel a zároveň švagr ze sousední provincie Mino, Saitó Jošitacu, a zanechal svou provincii v rukou svého ještě náctiletého syna Saitóa Tacuokiho.⁴¹

Nobunaga se díky novému spojení s Macudairy nemusel obávat útoku z východu, a tak se obrátil na sever a využil příležitosti, dokud byl klan Saitó zranitelný. Tacuoki odpověděl na Nobunagův vpád okamžitě a vyslal vojáky ze své vlastní mocenské základny, hradu Sunomata, a utkal se s Ody u Móribe.⁴² Jelikož měl ale Nobunaga armádu dvakrát větší než Tacuoki, dosáhl snadného vítězství a armáda Saitóů se musela stáhnout. Oda následně dokázal obsadit hrad Sunomata. Když ale začal upevňovat z této pozice svou moc a rozpínat se dále, Tacuoki přešel do útoku a přepadl vojenský oddíl Odů. Nobunaga okamžitě zareagoval a vydal se se svým vojskem vpřed. Obě armády se spolu střetly podruhé, tentokrát v bitvě Džušijo, kde Nobunaga opět jasně ukázal svou převahu nad klanem Saitó.⁴³ Po této úspěšné kampani, kdy kromě hradu Sunomata obsadili i několik dalších pevností, se Odové ze strategických důvodů vrátili zpět do své domovské provincie Owari.

Armáda Odů se ale ani zdaleka nestahovala úplně, neboť Nobunaga chtěl dobýt celou provincii později. Následujících několik let panovala mezi klanem Oda a Saitó válka. A roku 1563 se Nobunaga rozhodl přesunout svou základnu blíže k nepřátelským hranicím, konkrétně na nově postavený hrad Komaki, ze kterého mohl

⁴¹ BERRY, s. 250.

⁴² TURNBUL, *The Samurai Sourcebook*, s. 215.

⁴³ CHAPLIN, s. 138.

lépe řídit své útoky.⁴⁴ Zde se obzvláště vyznamenal Tojotomi Hidejoši, který si v mezidobě od svého pána vysloužil lepší reputaci a větší uznání. Nobunaga v něm viděl potenciál, který by mohl plně rozvinout u strategických operací vyžadující jemnější ruku. Když armády Odů získaly hrad Sunomata, Hidejošiovi byla svěřena jeho oprava. Díky materiálu, který získal z opravovaného hradu, dokázal vybudovat poblíž hranic jiný falešný hrad.⁴⁵ Netrvalo dlouho a této stavby si všimli lidé z klanu Saitó, které ohromila neuvěřitelná rychlost, kterou byla pevnost vybudovaná. Tento údiv následně přispěl ke snížení morálky v jejich vlastních řadách.⁴⁶ Oda roku 1564 novou pevnost Inabajama dobyl, ale Tacuoki ji o rok později dokázal získat zpět do svého držení. A i když se válka rozšířila v konflikt napříč celým územím, síly Oda dokázaly udržet jasnou převahu a po většinu času se jim více než dařilo.

Poté se objevila nová hrozba v podobě klanu Asai, který sídlil v provincii Ómi položené na západ od klanu Saitó. Tamější vůdce Asai Nagasama také začal konfrontovat Saitóy v naději, že by si i on dokázal ukrojit svou část z provincie Mino. Nobunaga ale toužil přebrat vládu nad celou provincií, nikoliv jen částí, a tak potřeboval jednat co nejrychleji. Začal s Asai vyjednávat a později s nimi došel ke zdárné dohodě. Obě strany se domluvily, že Nobunaga provdá svou sestru Oiči za Nagasama. Tímto svazkem se oba klany spojily skrze svazek manželský a Asaiové stáhli veškeré své výpady vůči Mino. Nobunaga se tak mohl plně soustředit na její dobývání.⁴⁷

Další jeho tah ale nespočíval v útocích, které by stály jeho vojáky zbytečně životy, ale ve lstivém vyjednávání. Jelikož byl klan Saitó již slabý a nezmohl se na příliš velký odpor, Oda začal vyjednávat s jeho vazaly a lákat je na svou stranu – stranu, kterou dělil od vítězství jen malý krok. V tomto vyjednávání hrál nemalou roli

⁴⁴ Komaki Castle - Jcastle.info. [online]. Copyright © 1998 [cit. 01.03.2021]. Dostupné z: http://www.jcastle.info/view/Komaki_Castle.

⁴⁵ BERRY, s. 38.

⁴⁶ Tento hrad pravděpodobně tvořila pouze konstrukce, která vytvářela iluzi plnohodnotného hradu.

⁴⁷ TURNBULL., *Battles of the Samurai*, s. 59.

Hidejoši, který díky své obratnosti skrze přemlouvání, úplatky a vyhrožování dokázal na Nobunagovu stranu přetáhnout úctyhodný počet nepřátel.⁴⁸

Roku 1567 Nobunaga shromáždil dostatek sil na to, aby vyrazil opět do provincie Mino. Tentokrát však s cílem celou provincii dobýt a klan Saitó zcela zničit.⁴⁹ Od prvního výpadu se příliš mnoho nezměnilo. Odové opět vítězili, snadno se přehnali přes území a zabavovali majetek Saitóů. Jejich hlavním cílem však bylo znovuzískání hradu Inabajama. Kdyby takovouto pevnost dobyli, dokázali by pohodlně zásobovat své vojáky na dalších výpravách hlouběji do nepřátelských území. Takováto stanoviště jim při předchozím obléhání chyběla.

I tentokrát sehrál Hidejoši velkou roli v dobývání provincie. V té době měl plnou důvěru Ody Nobunagy, a tak mu představil svůj plán, jak vyhnat nepřátele z dobývané pevnosti. Nabídl se, že spolu s malou skupinou vojáků projde nepřítel známou stezkou, o které mu řekli místní vesničané, vyšplhá na horu, kde hrad stál, zaútočí na vojáky Saitóů za zdi jejich opevnění, vyvolá chaos a následně otevře vojákům Oda brány. Nobunaga souhlasil a plán vyšel dokonale. Hidejoši se se svými lidmi dostal krátce před úsvitem za zdi hradu, zapálil sklady a zásobník střelného prachu. Ten explodoval a nepřátelé uvnitř opevnění zůstali zcela dezorientovaní. Hidejoši dal signál silám Oda, že přepadení proběhlo úspěšně a Nobunaga se svou armádou okamžitě vyrazil k branám. Šokování vojáci Saitóů se na nic nezmohli. Zbylé dobývání už šlo velice hladce a Odova armáda získala hrad bez jakýchkoliv dalších potíží.⁵⁰

Když padl hrad Inabajama, klan Saitó byl definitivně poražen a provincie Mino přešla do držení Ody Nobunagy. Díky tomuto pozoruhodnému manévru byl Hidejoši povýšen na plnohodnotného samuraje a mohl si pořídit skutečné rodinné jméno.⁵¹ Nobunagovi v cestě do Kjóta už nic nebránilo. Pokud by ho získal, sjednocení země pohlčené do občanské války, by bylo jednodušší. Provincie Mino byla navíc pod jeho

⁴⁸ CHAPLIN, s. 141.

⁴⁹ GYUICHI, 54–55.

⁵⁰ KODET, s. 251.

⁵¹ V této době se přejmenoval Hašibu Hidejošiho, kdy převzal část jmen od Nobunagových vrchních velitelů, jejichž jména byla Niwa Nagahide, Šibata Kacue a Akeči Micuhide a Mori Jošinari.

kontrolou a klan Asai měl nakloněný na své straně. K pochodu do hlavního města musel mít ale na rozdíl od dobývání jiných provincií pádný důvod.⁵²

3.4. Pochod na Kjóto

Roku 1568 dosáhl Oda moci, o které se mnohým klanům v tehdejší Japonsku mohlo jen zdát. Uzavřel cenná spojení, překonal silnější klany a měl na dosah hlavní město. V té době byli Odové jedním z nejsilnějších klanů v centrálním Japonsku.⁵³ Když Nobunaga dobyl provincii Mino, měl pochopitelně i velké ambice, a i dobře motivovanou armádu. Téhož roku se rozhodl opět přesunout svou základnu na hrad Inabajama a přejmenovat ho na Gifu.⁵⁴ Odtud to bylo do Kjóta jen kousek. Kdyby se tam ale vydal bez rozmyslu, mohly by se proti němu ostatní klany spiknout a utvořit koalici k jeho svržení. Navíc by toto počínání mohlo vytvořit i vnitřní rozkol v jeho oddaném klanu. Nemohl si dovolit udělat podobnou chybu jako Jošimoto. Stačil by jeden přešlap a ostatní samurajové by veškeré jeho snahy zhatili. Bývalý „blázen z Owari“, známý pro svou zbrklou a neochotu řídit se pravidly, si tak musel v tomto snažení počínat obzvláště opatrně.

Mezitím v hlavním městě došlo k incidentu, po kterém se na Odu Nobunagu opět usmálo štěstí. Roku 1565 byl zavražděn šógun Ašikaga Jošiteru a na jeho místo bylo dosazeno dítě Ašikaga Jošihide, které se stalo loutkou klanu Mijoši a Macunaga. Rodina Ašikaga se tak ocitla pevně v sevření těchto klanů.⁵⁵ Vně Kjóta však žil ještě jeden člen rodiny, který zůstal mimo jejich sféru vlivu – Ašikaga Jošiaki. Ten byl v té době mnichem v chrámu Nara.⁵⁶ Když se ale dozvěděl o vraždě svého příbuzného, rozhodl se od svého zbožného života upustit. Spolu se svým věrným samurajem Hosokawou Fudžitakou začal oslovovat různé sousední klany v naději, že mu projeví

⁵² DAVIS, Paul K., *Masters of the Battlefield. Great Commanders From the Classical Age to the Napoleonic Era*, New York: Oxford University Press, 2013, s. 253.

⁵³ SANSOM, s. 276.

⁵⁴ Jméno hradu bylo inspirované místem, odkud vládce z dynastie Čou, Wu Wang, započal své vojenské operace, kterými v 12. století sjednotil Čínu.

⁵⁵ TURNBULL, *Samurai*, s. 134–135.

⁵⁶ FRÉDÉRIC, Louis, *Japan Encyclopedia*, London: Harvard University Press, 2005, s. 55.

svou přízeň a pomůžou mu od klanu Mijoši získat šógunát. Postupně ho ale další a další rodiny odmítaly.⁵⁷ Poté přišel se svou výzvou za klanem Asakura z provincie Ečizen. Když mu Asakura Jošikage roku 1568 vyjádřil svou přízeň, byla to podpora, kterou potřeboval. Po rocích čekání však Jošiaki ztratil v Jošikageho konání víru a začal být zoufalý. V této době se setkal se samurajem Akečim Micuhidem, který původně jeden čas sloužil v provincii Mino klanu Saitó a poté i Asakurům. Když se Akeči dozvěděl o Jošiakiho svízelné situaci, navrhl mu kandidáta, který by se mohl jeho záležitosti ujmout. Když byl Ašikaga srozuměn s postavením Ody Nobunagy jakožto vycházející hvězdy, poslal do provincie Mino svého věrného samuraje, aby Nobunagovi nastínil situaci.⁵⁸ Odovi se tato žádost dokonale hodila, neboť dostal skutečný a legitimní důvod, proč vyrazit na západ a pokusit se obsadit Kjóta. Jeho úmysly ale nebyly nijak šlechtné, Ašikaga pro něj byl pěšákem, díky kterému by se mohl dostat k moci. S Ašikagou ani s klanem Mijoši navíc neměl žádné vazby, a tak mohl jednat jakkoliv podle svých sobeckých zájmů. Je ovšem otázkou, zda si této skutečnosti byl vědom i Ašikaga Jošiaki, nebo zda byl opravdu přesvědčen, že Nobunaga bude jeho rovnocenným druhem v získávání šógunátu.

Když Nobunaga oznámil svoje plány na dobytí hlavního města a dosazení Ašikagy Jošiakiho na pomyslný trůn, příliš mnoho klanů proti tomu nemohlo nic namítnout. Nobunaga mohl hrdě prohlašovat, že kdo se ho pokusí zastavit, jedná proti vůli právoplatného šóguna a v takovém případě bude ihned zničen. Přesto se však objevil jeden klan sídlící blízko Kjóta, který se mu rozhodl oponovat. Byl jím klan Rokkaku, který ovládal část provincie klanu Asai. Ten stejně jako klan Mijoši nemalým podílem ovlivňoval vnitřní politiku Kjóta a nechtěl, aby nová figura usilující o vládu nad městem zničila jeho snahy, které se datovaly už od konce války Ónin roku 1477.⁵⁹ Jeho nevole se ovšem neseťkala s příliš pozitivní odezvou. Nobunaga se nehodlal tímto drobným klanem nechat zastavit a se svou armádou se snadno probjoval skrze jeho území a spolu s pomocí Tokugawy Iejasua se koncem roku 1568 dostal před brány

⁵⁷ KODET, Války samurajů. s. 252.

⁵⁸ CHAPLIN, s.150.

⁵⁹ Miyoshi Clan – Japanese Wiki Corpus. Japanese Wiki Corpus [online]. [cit. 27.03.2021] Dostupné z: <https://www.japanese-wiki-corpus.org/family/Miyoshi%20Clan.html>.

Kjóta. Mijošiové dokázali ovládat šóguna, ale prostředky na zastavení Nobunagovy velké armády neměli, a tak nebyli nikterak velkou překážkou v zavádění nového šógunátu. Netrvalo dlouho a Ašikaga Jošiaki se opravdu stal oficiálním šógunem.⁶⁰ O tom, kdo ale bude mít hlavní slovo v dalším směřování Japonska, se mělo v brzké době ještě rozhodnout. Nobunaga, který tehdy právě dobyl město, byl hlavním instrumentálem ve svržení původní vlády. A právě díky své moci to byl právě on, kdo měl v tomto vnitřním sporu poslední slovo.⁶¹ Jošiaki si ale myslel, že toto vítězství náleželo hlavně jemu. Za nějaký čas tedy novému šógunovi došlo, že jeho poslání spočívalo pouze v tom být další loutkou rodiny Ašikaga, která se podmanila novému samurajovi z řady sobeckých tyranů.⁶²

⁶⁰ SANSOM, s. 278–279.

⁶¹ DAVIS, s. 254–255.

⁶² CLEMENTS, Jonathan, *The Samurai. A New History of the Warrior Elite*, London: Philadelphia, 2010, s. 175.

4. Vrchol vlády

Nobunaga v této době měl plnou kontrolu nad svou provincií, cenného spojence na východě, porazil klan Saitó a získal provincii Mino a díky Ašikagovi Jošiakovi měl legitimní důvod, proč vyrazit na Kjóto a sesadit tamního šóguna. Když Kjóto dobyl, nebyl to jen vůdce malého klanu blízko hlavního města, kterého by šlo snadno sesadit. Nobunaga svou pozici pevně upevnil a zprávy o jeho dosazení nového vládce se po celé zemi opět okamžitě rozšířily.

Vystupování Ody Nobunagy popsal jezuitský historik Jean Crasset ve své knize *L'histoire de l'Eglise du Japon* takto:

„Nobunaga byl knížetem se slabou stavbou a mohutnou konstrukcí, ačkoliv válečné uniformy mu poměrně padly. Měl však srdce a ducha, které jeho slabou stavbu zastínili. Na světě nebyl žádný ambicióznější člověk než Nobunaga. Byl odvážný, velkorysý, neohrožený a nepostrádal ani morální ctnosti, přirozeně tíhl ke spravedlnosti, nenáviděl zradu. Pokud šlo o jeho intelekt, byl bystrý a průbojný. Neexistovala žádná záležitost, se kterou by si nedokázal poradit. Především byl velice schopný, pokud přišlo na umění války. Ze všech velitelů dokázal nejlépe velet armádě, útočit, mít přehled o různých místech a vybírat podle toho vhodnou pozici pro tábory. Měl jen jednoho rádce, a to sebe. A pokud se ptal na radu svých lidí, vítal spíše hlas srdce nežli mysli. Jeho schopností bylo pozorovat lidi bez toho, aby si toho všimli. Nedokázali ho přechýst ani ti nejlepší politici, zato on měl přečtené všechny. Byl tak pozorný a tajuplný, mistr přetvářky.“⁶³

4.1. Bitva u Anegawy

Moc, kterou získal Oda, nebyla v Japonsku vidět posledních pár stovek let. Nejenže dobyl hlavní město, dokázal ustavit i nový režim. Jeho úkolem bylo opět obnovit moc

⁶³ MURDOCH, James, YAMAGATA, Isoh, *A History Of Japan During The Century Of Early Foreign Intercourse*, Andesite Press: 2015, s. 168

šógunátu Ašikagů, ale ponechat si dostatečnou kontrolu nad šógunem Jošiakim.⁶⁴ Tento úkol dokázal splnit, a tak se Nobunaga mohl zaměřit na zajištění stability v centrálním Japonsku, sjednotit celou zemi a nastolit mír.

Centrální Japonsko bylo téměř celé v moci klanu Oda, u hlavního města byl jen malý pozůstatek klanu Rokkaku a pod ním se v provincii Ise nacházel klan Kitabatake, který ovšem roku 1569 podlehl Odově armádě.⁶⁵ Ostatní klany se rozhodly jít cestou nejmenšího odporu, mezi nimi i klan na západ od Ise, klan Cucui z provincie Jamato. Ten opustil své původní spojence z klanu Mijoši a přísahal věrnost Nobunagovi. Dalším, kdo se připojil k Odově sílící armádě, byl Macunaga Hisahide. Ten se před lety odtrhl od Mijošiů a roku 1565 sehrál velkou roli při zavraždění předchozího šóguna.⁶⁶ Poslední, kdo Nobunagovi odporoval v centrálním Japonsku, byli právě Mijošiové. Když Nobunaga dobýval Kjóto, snadno porazil jejich tamější síly a vyhnal je pryč. Jejich pokus o znovuzískání kontroly poté zhatil Nobunagův velitel Šibata Kacuie a zajistil západ před dalšími vpády.

Posledním problémem, se kterým si Oda musel poradit, byli radikální válčící mnichové Ikkó-ikki, kteří ovládali několik chrámů v centrálním regionu Kinki a byli převážně usídlení v neproniknutelné pevnosti Išiama Hongandži.⁶⁷ Nobunaga věděl, že tito protivníci se od běžných klanů liší. Byli vytrvalejší a tvrdohlavější. Brzy mezi těmito dvěma znesvářenými skupinami vypukl intenzivní konflikt.

Na rozdíl od urputných bojů v Kinki byla situace v hlavním městě relativně klidná. Nobunaga hodlal pod přísným dohledem zavést nový režim, který by vytvořil stabilitu a který by potrestal kohokoliv, kdo by se odvážil zpochybnit jeho vládu. Tímto jednáním snižoval autoritu Ašikagy Jošiakiho, který měl být skutečným vůdcem. Jošiaki si brzy uvědomil, že vsadil své karty na špatného muže. Nobunaga byl v hierarchii paláce postavený výše, než se veřejně vědělo. Jošiaki mu tedy nabídl titul

⁶⁴ MITSUO, s. 80.

⁶⁵ ÓTA, s. 133.

⁶⁶ TURNBULL, Samurai Sourcebook, s. 104.

⁶⁷ TURNBULL, Japanese Fortified Temples and Monasteries AD 710–1602, s. 16.

kanrei – zástupce šóguna. Tento post ale Nobunaga důrazně odmítl.⁶⁸ K přijetí titulu se ho snažil přemluvit i samotný císař, avšak bez úspěchu. Oda věděl, že kdyby tento titul přijal, nijak by se nelišil od šógunů a daimjóů, kteří vládli a snažili se vládnout před ním. Jeho cílem bylo tyto hranice překročit.⁶⁹

Roku 1570 chtěl Nobunaga formálně stvrdit, kdo se považuje za jeho spojence a kdo jeho postavení nepodporuje, proto donutil Jošiakiho, aby vyzval všechny daimjóy z centrálního Japonska na schůzku, na které měli potvrdit svou oddanost novému šógunovi a režimu. Ti, kteří by odmítli, by byli viděni jako veřejní oponenti nejen v Nobunagových očích. Tuto pozvánku překvapivě odmítl Asakura Jošikage, zdrženlivý daimjó, který odmítal vykročit s Jošiakim na Kjóto. Tito dva se si však tajně psali dopisy, ve kterých Jošiaki nabádal Jošikageho, aby napadl hlavní město a vytlačil Odu. Oda věděl, že vztahy mezi ním a šógunem nebyly nejlepší, a proto měl již podezření, že proti němu s ostatními klany konspiruje. Toto tušení se potvrdilo, když Asakura odpověděl na sešlost odmítavě. Nobunaga tak nepotřeboval žádný další důvod, proč vyhlásit klanu Asakura válku a označit jej za nepřítele státu.⁷⁰

Nobunaga na jaře roku 1570 vyrazil s velkou armádou podrobit si klan Asakura. O podporu vyzval i Tokugawu Iejasua, který se k němu na cestě k hranicím provincie Ečizen promptně připojil. Jediný klan, který stál mezi Ody a Asakury, byl klan Asai. Přejít přes toto území neměl být problém, neboť Oda provdal svou sestru Oiči za tamního daimjóa Asaie Nagamasu, čímž vznikla mezi klany aliance.⁷¹ Problém ovšem byl, že Nagamasa uzavřel alianci mnohem dříve s Asakury než s Ody, čímž byl vázán připojit se ke straně, která Nobunagovi odporovala. Ať už to udělal z nevole či ne, Nagamasa dal Odovi vědět, že ho na svém území nemůže strpět. Toto rozhodnutí přišlo zrovna v době, kdy Nobunaga začal se svou armádou pochodovat do provincie Ečizen. Asaiové napadli vojsko ze zálohy a Nobunaga byl obklíčen nepřáteli. Naštěstí díky pomoci armády Tokugawy Iejasua se mu podařilo své muže otočit, postavit se

⁶⁸ The Emergence of the state in Sixteen Century Japan. From Oda to Tokugawam in: *Journal of Japanese Studies*, 8, 1982, No. 2, s. 346.

⁶⁹ SAITO, Hisho., *A History of Japan*. Forgotten Books, 2012, s. 130.

⁷⁰ SANSOM, s. 276.

⁷¹ TSUTSUI, William M., *A Companion to Japanese History*, WB, 2009, s. 359.

Asaiům a úspěšně se stáhnout zpět bez příliš velkých ztrát na životech.⁷² Pro Nobunagu to byla zrada, a tak začal plánovat, jak se zbavit obou těchto vzbouřenců. Jeho prvním cílem byla mocenská základna Asaiů, hrad Odani. V polovině léta vyrazila armáda Odů a Iejasua opět na sever, tentokrát, aby si podrobili vzpurné Asaie. Nobunaga nehodlal opakovat svou dřívější nepozornost, při které na něj nepřátelé zaútočili ze zálohy, a tak v jižní části provincie Umi nechal na malém, ale důležitém hradu Čokodži svého věrného generála Šibatu Kacuieho, aby ho v případě potřeby mohl krýt.⁷³ Tento krok se mu vyplatil, jelikož zbytek z klanu Rokkaku se pokusil využít jeho nepřítomnosti v hlavním městě a získat zpět ztracené území. Ke Kucuieho hradu se vypravila armáda čítající 4000 vojáků. A ačkoliv byla Kacuieho skupina malá, dokázala svými nočními útoky pochoduující vojsko oslabit natolik, že se klan Rokkaku nakonec musel stáhnout zpět. Tato ztráta sil nakonec vedla k podřízení klanu Odům a začlenění svého území do toho jejich.

Když Nobunaga zaútočil na Ómi, klan Asai vyzval k podpoře klan Asakurů. Ti dorazili s armádou pod velením Asakury Kagetakeho. Spolu s Asai vytvořili sílu čítající 18 000 mužů a vyrazili k hradu Jokojama, který od června obléhala Odova armáda. Ta spolu s Tokugawovými vojáky čítala 28 000 mužů.⁷⁴ Tato armáda se okamžitě otočila na sever k řece Ane, kde se setkala s nepřáteli. Jakmile se však Odové přiblížili, Asakurové a Asaiové se stáhli. Když to Nobunaga spatřil, rozhodl se vrátit zpět k hradu Jokojama. 29. července se ale nepřátelé vrátili a doufali v překvapivý útok. Nobunova informační síť špehů ale fungovala dobře, a tak stihl včas zareagovat a vrátit se zpět k řece. Na levou stranu vyslal armádu Tokugawa v čele s Iejasuem a jeho zkušeným velitelem Hondou Tarakacuem. Sám poté zaujal pozice na pravé straně, kde stál vedle dalších významných samurajů. Těmi byli Maeda Tošiie, Niwa Nagahide a Tojotomi Hidejoši.⁷⁵

Když ráno 30. července vypukla bitva, Nobunaga zjistil, že Asakurové zaujali pozice na levé straně, zatímco Asaiové stáli proti němu. Nagamasův útok byl rychlý

⁷² TURNBULL, *Battle of Samurai*, s. 59–61.

⁷³ TURNBULL, *The Samurai Sourcebook*, s. 78.

⁷⁴ TURNBULL, *Samurai Warfare*, s. 119.

⁷⁵ TURNBULL, *Battles of Samurai*, s. 65.

a zuřivý, takže i když měl Nobunaga výhodu jakožto člověk postavený v obranné pozici, agresivita nepřítelů ho nutila pomalu ustupovat, a tak začal i zvažovat, že se bude muset stáhnout.⁷⁶ Tokugawovi se ale naopak dařilo dobře, jelikož dokázal Asakury pomalu vytlačovat zpět za řeku. Když Iejasu věděl, že má situaci pod kontrolou, vyslal Odovi na podporu pomocné vojsko, které Asaie zuřivě napadlo boku. Díky tomuto zásahu dokázal Nobunaga upevnit svou pozici. Když začali Asakurové ustupovat, Nagamasa ztratil jakoukoliv naději v úspěšný útok a nařídil svým vojákům ústup.⁷⁷

Nobunaga v bitvě u Anegawy zvítězil, ale jeho vojsko bylo oslabené natolik, že si nemohl dovolit pokračovat ve svém výpadu na Asaie, natož na Asakury. Nemohl pokračovat v boji ani proto, že se mu mezitím objevili noví nepřátelé, na které si musel dávat pozor. O několik měsíců později však Nagamasa oplatil Nobunagovi jeho výpad, když ho porazil v bitvě u hradu Usujama, kde se mu navíc podařilo zabít jeho bratra, Odu Nobuharu.⁷⁸ Jejich konflikt ale ještě nebyl u konce, neboť Oda se nehodlal smířit s remízou a už vůbec ne s porážkou.

4.2. Hora Hiei

Nobunagovi se začaly věci komplikovat. Po bitvě u Anegawy měl nepřátele na severu v podobě Asakurů a Asaiů a nepřátele na západě v podobě Mojišiů. Nemluvě o radikálních mniších s chrámy rozesetými po celé zemi. Na druhou stranu měl po boku věrné a schopné velitele, kteří představovali výběr těch nejlepších z tehdejšího feudálního Japonska. Kromě zavedených velitelů si váženou pozici získal i Akeči Micuhide, muž, který seznámil Odu Nobunagu a Ašikagu Jošiakiho.

Klan Mijoši, který býval hlavní silou v Kjótu před jeho dobytím Ody, byl v té době oslabený. Jeho vůdce Mijoši Nagajoši roku 1564 zemřel.⁷⁹ Této situace si byl

⁷⁶ TURNBULL, *Samurai Armies 1467–1649*, s. 11.

⁷⁷ ÓTA, s.5.

⁷⁸ Tamtéž s. 103.

⁷⁹ Miyoshi Nagayoshi – Japanese Wiki Corpus. Japanese Wiki Corpus [online]. Dostupné z: <https://www.japanese-wiki-corpus.org/person/Nagayoshi%20MIYOSHI.html>.

Nobunaga dobře vědom, proto neustále hlouběji zasahoval do jeho území a pomalu si z něj ukrajoval větší a větší kusy. Toto dobývání území přiblížilo Odu k mocenské základně nepřátel, kteří mu byli dlouhou dobu trnem v oku – hlavnímu útočišti Ikkó-ikki, Išijama Hongandži, nejvíce opevněné pevnosti v celé zemi, která si získala respekt mnoha daimjóů.⁸⁰ Tito radikální mnichové ovládali nemalou řadu území. A když bylo vidět, že nad sebou neměli žádného daimjóa či jinou výraznou autoritu, nejeden klan byl svědky jejich působivé koordinace. Roku 1570 se však tito vzbouřenci stali pro Nobunagu příliš rozlehlým problémem. Hlavně kvůli svým chrámům, které sloužily jako spolehlivé základny. Svou existencí zasahovali do ekonomiky země, jelikož měli pod kontrolou různé obchodní cesty, a byli velkým lákadlem pro lidi z nižších společenských vrstev.⁸¹

Nobunaga potřeboval región Kinki stabilní, a tak v srpnu roku 1570, měsíc po jeho vítězství u Anegawy, rozhodl, že spolu s Akečim Micuhidem obsadí Išijamu Hongandži. Okolo této pevnosti nechal zbudovat několik opevnění, na což Ikkó-Ikki nedlouho poté reagovali nočními přepady tamního vojska. Tím dokázali oslabit Nobunagovy řady, které měly za úkol zadržet jakoukoliv pomoc obklíčeným mnichům. Jejich zbraně se ale neskládaly pouze z mečů a kopí. Michové disponovali i palnými zbraněmi, kterými se bránili různým pokusům o dobývání. Pro Nobunagu, který si sám oblíbil zbraně ze západu, to byla velká výzva, jelikož věděl, jak účinné dokážou být.⁸² Tito mnichové ale nebyli jedinou skupinou, která stála Nobunagovi v cestě. V roce 1570 ztratil při jedné bitvě s jinými mnichy i svého mladšího bratra Odu Nobuokiho. Obklíčení a následné dobytí hory Hiei bylo pro Nobunagu klíčové. A způsob, jakým se s mnichy z této hory vypořádal, se následně zapsal do jeho života jako jeden z nejkrvavějších a nejbrutálnějších dnů.

Mnichové z kláštera Enrjakudži na hoře Hiei se Nobunagovi odmítli poddat a neustále posílali pomoc Asaiům a Asakurům. A jelikož hora Hiei byla jen krátce na

⁸⁰ TURNBULL, *Japanese Warrior Monks AD 949–1603*, s. 23.

⁸¹ KITAGAWA, Joseph M., *Religion in Japanese History*, Columbia University Press, s. 132.

⁸² Oda Nobunaga | Facts, Biography, Significance, & Death | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright ©2021 Encyclop [cit. 18.03.2021]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Oda-Nobunaga>.

sever od Kjóta, představovala stálou hrozbu nejen pro hlavní město, ale také pro Nobunagovu komunikační síť. I přes tyto potíže byla Nobunagova míra odezvy neočekávatelná. Je možné, že ho po letech obléhání nebavilo čekat, až se mnichové z hory vzdají, nebo zkrátka chtěl dát všem ostatním klášterům najevo, že jeho vládu si nemůže dovolit nikdo zpochybňovat. Ať už byl důvod jakýkoliv, jeho počínání proti válčícím mnichům vstoupilo do dějin Období válčících států jako zcela bestiální čin.⁸³

Nobunaga roku 1571 svolal armádu 30 000 vojáků, a i přes četné protesty jeho služebníků vyrazil horu obklíčit.⁸⁴ Když dorazil na místo, přikázal svým vojákům vyšplhat na vrchol hory a zmasakrovat každého, kdo by se jim postavil do cesty. Na místě vojsko zapálilo celý chrám, a každý, kdo se pokusil z plamenů utéct, byl popraven. Výjimky neexistovaly. Nezáleželo, zda šlo o muže, ženy, starce nebo děti, Nobunaga neměl slitování s nikým.⁸⁵ V *Šincó kóki*, *Chronicles of Oda Nobunaga*, je tento incident přesně popsán:

„Dvanáctého dne devátého měsíce oblehl horu Hiei. Jeho vojsko se vyrojilo ze všech stran a zapálilo množství posvátných Buddha, svatyní, mnišských pokojů a svitky súter; neušetřili nic. Jak strastiplný pohled byl vidět všechny tyto věci srovnané se zemí či spálené. Po úpatí hory utíkali o své životy mladí lidé, starci i ženy. Všichni v hořčnatém spěchu a bosí utekli na horu Hačiodži, kde v místních svatyních hledali útočiště. Vojáci s bojovým rykem vystoupali na horu ze všech stran. Postupně usekali hlavy kněžím i obyčejným lidem, jakožto i dětem, mudrcům i svatým. Přednesli uťaté hlavy pánu Nobunagovi se slovy „Zde je vznešený prelát, knížecí opat, učený lékař, všichni proslulí muži z vrcholu hory Hiei.““⁸⁶

Celé místo bylo vypálené do základů a tisíce mnichů i civilistů bylo po smrti. Přeživším mnichům bylo poté dovoleno opět Enrjakudži postavit, ale na hoře Hiei už nikdy nesměla vzniknout žádná armáda.

Toto byl pro Odu Nobunagu zlomový okamžik, jelikož dříve ho lidé viděli jako vůdce, který přinesl do feudálního Japonska svěží vítr, ale po masakru na hoře Hiei se

⁸³ SANSOM, s. 284.

⁸⁴ TOTMAN, *Early Modern Japan*, University of California Press, 1995, s. 43.

⁸⁵ TURNBULL, *Válečníci středověkého Japonska*, s. 225.

⁸⁶ OTA, Gyuichi, *The Chronicle of Lord Nobunaga*, BRILL, 2011, s. 165-166.

ukázala jeho brutálnější povaha. Díky tomu si také vysloužil novou přezdívku „ďábelský daimjó“.⁸⁷ Téhož roku Odovy síly pod velením Šibaty Kacuieho a Sakumy Nobumoriho zahájily v provincii Ise první ze čtyř obléhání další pevnosti Ikkó-Ikki, Nakašimy. První pokus naprosto selhal, ale Odové nepolevovali.⁸⁸

4.3. Jošiaki a Takedové

Roku 1571 se vztahy mezi Nobunagou a Jošiakim drasticky zhoršily. V té době již Jošiaki neskrýval svou potřebu odstranit Odu z pozice skrze jiné klany. Nikdo se mu ale v centrálním Japonsku nedokázal vyrovnat jak strategicky, tak počtem vojsk. Proto Jošiaki začal hledat klan, který by v tomto Ody překonal, jinde. Nejlepším kandidátem byl klan Móri na západě a klan Takeda na východě. Móriové se proti Odům zdráhali vystoupit, jelikož byli na jihozápadě zaneprázdněni válkou s klanem Otomo. Dalším důvodem bylo chatrné zdraví hlavy rodiny, Móri Motonariho, který nakonec v létě roku 1571 zemřel. A jeho vnuk a nástupce Móri Terumoto svůj postoj také nezměnil.⁸⁹

Takedové byli na východě nejsilnější a Takeda Šingen byl v ideální pozici vést svou armádu více na západ. Toto výhodné načasování ho také přimělo k tomu, aby Jošiakiho výzvu o pomoc nakonec vyslyšel. Roku 1572 tak vyrazil se svou armádou na východ, ačkoliv nejsou žádné důkazy o tom, že jeho konečným cílem opravdu bylo Kjóto.⁹⁰ Bez jakýchkoli obtíží dokázal dobýt hrad Futumata. Z této pozice chtěl získat i nedaleký hrad na jihu, Hamamacu. Na Šingena ovšem vyrazil Tokugawa Iejasu a utkal se s ním v bitvě u Mikatagahary. Nobunaga se kvůli Asaiům a Asakurům nemohl hnout z hlavního města, a proto poslal jen posily. V této bitvě byl Iejasu drtivě přemožen. Byl však známý pro svou schopnost zázračně přežívat, a tak chytrým strategickým manévrem dokázal Takedu donutit ke stáhnutí sil. Na jaře roku 1573

⁸⁷ SANSOM, s. 276.

⁸⁸ TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, s. 221.

⁸⁹ MURDOCH, s. 97.

⁹⁰ TURNBULL, *Samurai vs Ashigaru. Japan 1543–75*, s. 42.

ovšem Takeda opět vyrazil na západ. Během obléhání hradu Noda však zemřel a přenechal svůj klan v rukou svého syna Takedy Kacujoriho.⁹¹

4.4. Obléhání hradu Odani

Roku 1573 se Nobunagovi podařilo dostatečně upevnit pozici v centrálním Japonsku. Kdysi mocný klan Mijoši byl vyhnán z Kinki do regionu Šikoku a chrámy Ikkó-ikki byly pod stálým obléháním, Asaiové a Asakurové nedokázali Odu zlomit a Takeda Šingen zemřel. Klan Takedů ale stále byl pro Nobunagu tou největší hrozbou. V horší situaci se ocitl šógun Jošiaki, jehož poslední naděje na vyhnání Odů zanikla. Odové vyrazili k jeho hradu Nidžó. V této době ale zakročil císař a donutil obě strany k nedobrovolnému smíru, který ovšem dlouho nevydržel.⁹²

Roku 1573 Nobunaga spolu s Iejasuem opět vyrazil obklíčit mocenskou základnu Ikkó-Ikki Nagašimu. Ale obléhání se opět nesešlo s úspěchem. Tato situace pozvedla Jošiakiho ducha, a proto opět vyrazil na Odu Nobunagu. Tentokrát se šógunova armáda vydala přes most Udži. Nobunagu měli mezitím zabavit jak Ikkó-ikki, tak Asakurové a Asaiové. Tento plán ale pohořel. Odové šógunovu armádu rychle porazili, zahnali zpět a hned na to vpadli do hradu Nidžó.⁹³ Když byl Jošiaki obklíčený, začal prosit o svůj život. Nobunaga věděl, že dosáhl zcela nové autority. Šógunově žádosti vyhověl, ale odňal mu veškeré pravomoci, sesadil ho z jeho pozice a vyhnal ho pryč. Rodina Ašikagů spolu se svým 237letým šógunátem byla minulostí. Oda Nobunaga se stal nezpochybnitelnou autoritou v celém centrálním Japonsku.⁹⁴

Když už neměl v cestě nezvládnutelného šóguna a Takedové přišli o svou dynamickou osobnost, zaměřil se Nobunaga na Asaie a Asakury. Jeho cílem byl opět hrad Odani. Když se o tomto plánu dozvěděli Asakurové, vyslali Asaiům na pomoc vojsko o 20 000 mužích. Nobunaga tento krok ale předvídal a nastražil na Asakury

⁹¹ HUNTER, Janet E., *Concise Dictionary of Modern Japanese History*, University of California Press, 1984, s. 204.

⁹² BUTLER, Lee, *Emperor and Aristocracy in Japan, 1467–1680. Resilience and Renewal*, Harvard University Asia Center, 2002, s. 132.

⁹³ TURNBULL, Samurai Sourcebook, s. 221.

⁹⁴ WERT, s. 53.

léčku. Nečekané přepadení překvapilo Asakury natolik, že se museli opět stáhnout do své provincie. Jošikage po tomto fiasku spáchal 16. září *seppuku* a s jeho smrtí byl zničen i jeho klan. Spolu s ním padla provincie Ečizen i sousední Wakasa do rukou Odů. Asai Nagamasa tak skončil zcela obklíčený svým největším nepřítelem. Oda nezahálel. Obklíčil hrad Odani jak ze severu, tak z jihu. Ač se snažil odrážet Nobunagovy útoky, brzy poznal, že neměl žádnou šanci na vítězství. Nagamasa ještě stihl udělat jedno ušlechtilé gesto a svou manželku Oiči se svými dětmi dopravil do bezpečí k Nobunagovi. Poté spolu se svým otcem i většinou svých velitelů spáchal *seppuku*. Tímto klan Asaiů padl do Nobunagových rukou. Po tomto vítězství nechal Nobunaga hlavy Asakury Jošikageho, Asaie Nagamasy a jeho otce pozlatit. Na tomto získaném území dosti profitovali velitelé Odů. Provincie Ečizen byla rozdělena mezi Maedu Tošiieho, Fuwu Micuharu a Sassu Narimasu, zatímco plodná zem Asaiů byla svěřena do držení Tojotomiho Hidejošiho.⁹⁵

4.5. Konflikt s Takedou a Uesugim

Roku 1575 se syn Takedy Šingena, Takeda Kacujori, odvážil vyhlásit válku společným silám Ody a Tokugawy. Ve svém bojovném zápalu vyrazil dobýt hlavní město Tokugawy Iejasua, Edo v provincii Musaši. Tento na první pohled snadný cíl se ale brzy ukázal jako mnohem větší překážka, než kterou si Kacujori představoval. Tato skutečnost ho donutila dobýt jiné, menší pevnosti v okolí, které ho nestály tolik sil. Nakonec se usadil u hradu Nagašino, odkud chtěl vést své útoky. Opět se ale ukázala houževnatost Tokugawových vojáků, kvůli kterým se obléhání protáhlo. Díky tomu se Nobunaga s Iejasuem dokázali na místo dostat včas a podpořit obléhanou pevnost.⁹⁶ Když se o těchto posilách Kacujori dozvěděl, odmítl uposlechnout rady svých poddaných a vydal se společně nepřátelské armádě vstříc. Zkušený Nobunaga Takedovu strategii prohlédl a dokázal jeho obrannou pozicí prorazit. Tisíce jeho

⁹⁵ ELISON, George, SMITH, Bardwell L., *Warlords, Artists and Commoners. Japan in the Sixteenth Century*, University of Hawaii Press, 1981, s. 74.

⁹⁶ TURNBULL, *Battles of Samurai*, s. 79–84.

vojáků padlo velkému množství doutnákových zbraní.⁹⁷ Tento počín byl klíčovým okamžikem, který rozhodl o převaze bojujících vojsk. Takeda již s roztržitými řadami nebyl schopný zatlačit Odu a Iejasua zpět. Z bitvy nakonec vyšli vítězně Odové. Takedové utrpěli obrovské ztráty nejen mezi řadovými vojáky, ale i důležitými veliteli. Toto byl okamžik, ve kterém Nobunaga účinně vylepšil taktiku svého boje. Oda po svém vítězství dosáhl dalších menších úspěchů, jako bylo znovuzískání hradů, které předtím dobylo Kucujoriho vojsko. Díky zajištění východu mohl Nobunaga opět bez obav obrátit svou pozornost na západ na chrám Išijama Hongandži.

Roku 1575 uplynulo pět let od okamžiku, kdy se Nobunaga snažil vzpurné mnichy zničit, ale stále se mu nepodařilo zlomit jejich vytrvalost. V dubnu roku 1576 Odové pod velením Akečiho Micuhideho provedli další pokus o dobytí pevnosti, ale opět bez úspěchu. Mocenská základna mnichů dobývání přečkala. Nobunaga obklíčil Išijamu Hongandži po celé pevnině i po nedaleké vodě.⁹⁸ I přes neschopnost toto místo dobýt Nobunaga věřil ve svůj úspěch. Myslel si, že pevnost časem vyhladoví kvůli přerušeným zásobám potravin. Nobunagovi ovšem tento plán zkomplikoval klan Móri, který mezitím na západě dostatečně zesílil a jeho vůdce Móri Terumoto dokázal urovnat veškeré vnitřní konflikty, se kterými se jeho klan potýkal.

V srpnu téhož roku dokázal se svými silami prorazit Odovu lodní blokádu a došlo tak k první námořní bitvě u Kizugawaguči.⁹⁹ Po tomto vpádu začal Terumoto ihned podporovat vzdorovité Ikkó-ikki v naději, že získá cenné spojence. Životnost Išijamy Hongandži se prodloužila a Nobunaga musel opět dokázat, čeho je schopen. Tyto dvě nepřátelské skupiny ale nebyly jeho jediným problémem. Téhož roku se na východě probudil i klan Uesugi.

Když zemřel Takeda Šingen a Hódžó Udžijasu, došlo k vychýlení misek vah moci. Uesugi Kenšin této příležitosti využil a začal své území rozšiřovat na západ od provincie Ečigo. Svými výpady získal provincii Eččú, a když roku 1577 vypukla válka

⁹⁷ TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, 226.

⁹⁸ TURNBULL, *The Samurai. A Military History*, s. 150.

⁹⁹ TURNBULL, *Japanese Warrior Monks AD 949–1603*, s. 25.

mezi klanem Hatakajema v sousedním Noto, Kenšin nezaháel a provincii ukořistil.¹⁰⁰ Další expanze ho zavedla do provincie Kaga, která byla z větší části pod vládou Ikkó-ikki. Toto byla navíc jediná provincie, která ho dělila od Ody Nobunagy. Kenšin se ale od Nobunagy v nejedné věci lišil. Nikdy neprojevil takovou dravost v získávání hlavního města jako Oda nebo popřípadě Takeda, ale s rostoucí mocí jeho důvěra v získání Kjóta stále rostla a už nešlo o příležitost, kterou by jakýkoliv daimjó odmítl. Tento postoj byl na místě, jelikož v roce 1577 si vydobyl značný respekt jako málokterý z jeho současníků. Svými vůdcovskými schopnostmi dokázal odrazit Takedu Šingena u Kawanakadžimi a úspěšně vedl kampaně do Kanto proti Hódžó.¹⁰¹ Nobunaga si s vědomím, že se takový nepřítel blíží, nesměl dovolit zahálet. Spolu s Šibatou Kacuiem a Maedou Tošiiem shromáždil armádu a vyrazil na sever přes provincie Kaga, odhodlaný napadnout Kenšina dříve, než by on napadl jeho. Když jeho vojenský předvoj viděl početnou armádu Uesugi Kenšina, okamžitě se obrátil zpět do Ečizen, kde se potkal s Nobunagou. Jejich společná armáda měla 50 000 vojáků. Kenšin měl 30 000 mužů a usídlil se na hradu Macuo u řeky Tedorigawy.¹⁰²

Nobunaga se Kenšinovi postavil s početnou armádou ozbrojenou arkebuzy a děly. Předpokládal, že bude mít dobrou příležitost vypořádat se Uesugii palnými zbraněmi. Je možné, že i doufal, že Kenšina zastraší a ten se stáhne zpět. Kenšin se ale rozhodl uplatnit své strategické zkušenosti. Oslabil svou obranu a část svých samurajů vyslal podél řeky Tedorigawy. Nobunaga tuto past neprohlédl a vyrazil Uesugiům naproti v naději, že se mu podaří jejich armádu výrazně oslabit.

Nobunaga nařídil Šibatovi Kacuiemu, aby vedl útok na hrad Macuo. Když ale Odové začali přecházet vodu, Kenšin vydal rozkaz mužům, aby spustili stavidla. Následná voda smetla velkou část Odových sil a ti, kteří se dokázali dostat na druhou stranu řeky, byli konfrontováni se samuraji Uesugiů, proti kterým neměli šanci. S rostoucími ztrátami Nobunaga ustoupil do provincie Omi v obavě, že Kenšin využije

¹⁰⁰ PETERSON, Jan, *The Yonezawa Matchlock. Mighty Gun of the Uesugi Samurai*, Lulu.com, 2017, s. 73.

¹⁰¹ PETERSON, s. 73.

¹⁰² TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, s. 228.

nastalé příležitosti a vyrazí okamžitě na hlavní město. Takovéto velké ztráty měly na Nobunagu značný dopad.¹⁰³

Kenšin se ale nakonec rozhodl na Kjóto nevydat. Místo, aby využil příležitosti, stáhl se zpět do provincie Noto. Díky tomuto vítězství dokázal utužit vnitřní vazby ve svém klanu a získat si respekt jako někdo, kdo nejenže potvrdil svůj status „boha války“, za kterého ho mnoho stoupců mělo, ale ukázal, že i někdo tak mocný jako Oda Nobunaga může být citelně zasažen.

Tato kampaň byla ale poslední velkou bitvou, které se Kenšin účastnil, jelikož o rok později roku 1578 zemřel. Nobunaga si tak mohl oddechnout a opět expandovat.¹⁰⁴ Okolnosti Kenšinovi smrti nejsou přesně známé. Důvodem mohlo být jeho už tak chatrné zdraví či jeho problém s alkoholem. Předmětem dohadů je i to, že mohl být cílem atentátu nindžy ve službách Ody Nobunagy.¹⁰⁵ Ať už byla jeho příčina úmrtí jakákoliv, zanechal za sebou obrovské rozpracované dílo. Jeho případný další postup po vítězství nad Ody vedl ke spekulacím, podle kterých by Kenšin mohl Odu porazit nebo minimálně opravdu znatelně zasáhnout, kdyby však svůj výpad na západ vedl dříve nebo v něm neustal. Ať tak či onak, tato bitva byla pro Nobunagu velkým poučením.

4.6. Vnitřní spory a válka na obou stranách

Když Uesugi Kenšin zemřel, Oda Nobunaga měl o jednoho nepřítele méně. Jeho velitelé, Šibata Kacuie a Maeda Tošiie, Uesugie dále zaměstnávali neustálými výpady. Nobunaga však měl stále dost protivníků. Nejvíce jich bylo na západě, kde sídlil klan Móri a Ikkó-ikki. Situaci ani nepomohlo, když ho zradil Macunaga Hisahide, muž, který hrál klíčovou roli v zabití šóguna Ašikagy Jošiterua. Macunaga proti Nobunagovi intrikoval už několik let, ale teprve roku 1577 našel vhodnou

¹⁰³ PETERSON, s. 85.

¹⁰⁴ KODET, *Příběh Samurajů. Život a svět válečníků starého Japonska*, s. 220.

¹⁰⁵ MAN, John, *Ninja*, London: Transworld Publishers, 2013, s. 156.

příležitost.¹⁰⁶ Vydal se na jih, kde očekával podporu od klanu Cucuie, ale podcenil jeho oddanost klanu Oda. Když se dočkal odmítnutí, vrátil se na svůj hrad Šigisan. Oda Nobunaga se o této zradě nedlouho poté dozvěděl a Mucunagův hrad obklíčil svým vojskem. Hisahide věděl, že věc, po které Nobunaga nejvíce toužil, byla jeho hlava a jeho čajová konvice Hiragumo.¹⁰⁷ Nechtěl proto, aby se ani jedna věc dostala do Nobunagových rukou. Vzácnou konvici tak mrštil o zeď a poté spáchal *seppuku*.¹⁰⁸ Po tomto incidentu se Nobunaga opět zbavil jednoho velkého zrádce ve svých řadách. Po této odbočce se opět zaměřil na původní nepřátele.¹⁰⁹

Móriové na západě dále pomáhali Ikkó-ikki a Nobunaga nechtěl toto spojenectví už dále tolerovat. Bylo navíc jen otázkou času, kdy klan Móri sebere dostatek odvahy a vydá se na východ utkat se s klanem Oda. Nobunaga věděl, že je tento konflikt nevyhnutelný, neboť Móriové byli jedním z nejmocnějších klanů v celém Japonsku, proto se na tento střet začal připravovat už roku 1575. Klan Móri nebyl pouze silný v počtu vojáků a dobytých území, které bylo větší než Nobunagovo, ale na rozdíl od Uesugi Kenšina měl i mnoho významných spojenců, jejichž území bylo právě mezi ním a Ody. Klany, které měly s Mórii přátelské vztahy, byly Kóno, Ukita, Jamana, Akamacu, Iššiki a Hatano. S těmito potenciálními spojenci byl klan Móri nejmocnější silou západu. S jistou nadsázkou by se říct, že celý region Čúgoku byl pod nadvládou Móri Terumotoa.¹¹⁰

Nobunaga si pro obranu své provincie vybral dva zkušené velitele, Tojotomiho Hidejošiho a Akečiho Micuhideho. Hidejoši měl za úkol vydat se po cestě Sanjó směrem k mocenské základně Moriů v provincii Aki. Micuhide se vydal severnější cestou.¹¹¹ Oba velitelé měli od Nobunagy udělenou zvláštní autonomii, díky které se mohli rozhodovat rychleji a účinněji.

¹⁰⁶ MCMULLIN, Neil, *Buddhism and the State in Sixteenth-Century Japan*, Princeton University Press, 2014, s. 63.

¹⁰⁷ Jak Nobunaga, tak Hisahide byli vášnivými sběrateli těchto čajových konvic.

¹⁰⁸ Hisahide podle legendy nařídil svým sluhům, aby mu po jeho smrti rozbili hlavu, aby ji Nobunaga nezískal jako cennou trofej.

¹⁰⁹ TURNBULL, *Samurai. The World of the Warrior*, s. 80.

¹¹⁰ TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, s. 223–224.

¹¹¹ SANSOM, s. 276.

Když roku 1577 začaly kampaně, byl u obou velitelů vidět odlišný postup. Micuhide se nebál vyrážet do boje mnohdy bez přílišného rozmyslu. Také se rozhodl ignorovat některé příkazy, které měl od samotného Nobunagy. I když Micuhide dříve obléhal Išijamu Hongandži, Nobunaga nebyl jeho obléhacími schopnostmi příliš potěšen.

Hidejoši naproti tomu postupoval s větší rozvahou, jeho územní zisky ale byly jistější. Když pochodoval s armádou Odů přes spojeneckou provincii klanu Beššo, jeho první překážkou byl hrad Himejama.¹¹² I zde Hidejoši předvedl své schopnosti z dřívějšího a vítězství dosáhl skrze diplomacii, která mu přinesla nové, menší spojení. Později se dostal k hradu Kozuki, který si podmanil také. Tento hrad byl však v dalších letech opět dobýván a znovudobýván oběma stranami.

Když se Nobunaga rozhodl roku 1578 nasadit do dalších výpadů Hidejošihů, nikoliv hlavu klanu Beššo, Beššo Nagaharu, došlo ze strany odmítnutého daimjóo k ochlazení vztahů. Nagaharu neviděl Hidejošihů jako schopného vůdce, ale jako obyčejného rolníka, který by neměl vést útok proti jednomu z nejmocnějších klanů. Když se tedy Nobunagův vazal Araki Murašige z provincie Seccu vzepřel a rozhodl se podporovat klan Mori, Beššo udělal to samé a udělal ze svého hradu Miki pevnost sloužící nepřátelským Moriům, která nakonec pomáhala s podporou obklíčené Išijamy Hongandži.¹¹³ Hidejoši se okamžitě stáhnul, aby znovudobyl Miki, ale díky zásobám od klanu Móri z moře byl Beššo zajištěný. Následně, když Odům dorazily posily, došlo k druhé bitvě na řece Kizugawaguči. Díky novým válečným lodím se podařilo prolomit zásobování a obnovit obléhání pevnosti Išijama a roku 1580 opět dobýt provincii Miki. Odové tak získali na západě pod svou správou další provincii.

Micuhide se v provincii Tanba také potýkal s problémy. Jeho armáda dokázala oblehnout hrad Jakami klanu Hatano. Aby se však vyhnul přílišným ztrátám, navrhl daimjóovi Hatanovi Hideharuovi, aby se vzdal bez boje. Následující vývoj je předmětem debat, na kterém se historikové příliš neshodnou. Micuhide údajně nabídl svou matku jako zajatce za předpokladu, že se Hideharu pokojně vzdá. Micuhide

¹¹² Hrad Himejama byl později přejmenován na hrad Himedži, a pod tímto jménem je také známější.

¹¹³ TURNBULL, *The Samurai Sourcebook*, s. 230.

slíbil, že Hideharua nepopraví, ale nechá ho dopravit do Nobunagova hradu Azuči.¹¹⁴ Rok poté začal Micuhide spolu s Hosokavy intrikovat proti klanu Iššiki z provincie Tango. Jejich strategie se mu vyplatila a provincii si podmanil. Ukázalo se ale, že Hatano Hideharu byl mezitím popraven Odou Nobunagou. Tyto zprávy se brzy dostaly až k hradu Jakami, kde byla stále držena Micuhideho matka, která byla okamžitě brutálně zavražděna bývalým samurajem Hosokawů.¹¹⁵ Vztahy mezi Nobunagou a Micuhidem nebyly do té doby nijak vřelé. Oba muži se občas neshodli na taktice boje, ale když Nobunaga tímto činem odsoudil Micuhideho matku ke smrti, došlo mezi nimi k velkému nárůstu zášti.

Klan Móri mezitím nedokázal Odům oponovat a jakákoliv podpora pevnosti Išijama Hongandži byla v nemyslitelná. Tento zvrat vedl k tomu, že roku 1580, po deseti letech dlouhého obléhání, tato téměř nedobytná základna válčících mnichů konečně padla do Nobunagových rukou.¹¹⁶

Roku 1580 spolu Odové a Móriové válčili už téměř čtyři roky a časem bylo jasné, že tento konflikt nebude na rozdíl od bitvy s Takedy vyřešen jednou velkou bitvou, nýbrž bezpečně menších trvajících několik dalších let.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 212.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 230.

¹¹⁶ TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, s. 229.

5. Pád Ody Nobunagy

Roku 1580 si Oda Nobunaga podmanil celé centrální Japonsko, přičemž jeho pozici chránil Tokugawa Iejasu z východu a Tojotomi Hidejoši vybojoval západ. Z kdysi vzpurného syna, kterého si po smrti jeho otce přál v čele klanu jen málokdo, se vypracoval na člověka, kterému se za dvacet let vlády podařilo něco, v čem desítky i stovky jeho současníků selhali.

V tehdeším feudálním Japonsku nikdo neměl takovou armádu, a tak rozlehlé území jako Oda Nobunaga. Svou mocí překonal i klan Móri na západě a klan Takeda na východě. K dosažení svého cíle už mu příliš nechybělo. S rostoucí mocí však rostla i jeho panovačnost a brutalita, což si nakonec vybralo svou daň.¹¹⁷

5.1. Zánik Takedů

Výpady Tojotomiho Hidejošiho a Akečiho Macuhideho na západě proti klanu Móri se setkaly s úspěchem. Klan Oda tak získal nové provincie. Mezi ně patřily Harima, Tamba, Tango a Tadžima.¹¹⁸ S rostoucí silou a silnějším dorážením na Mórii a drcení jejich spojenců si Ukita Naoie, daimjó v provincii Bizen a spřízněnec klanu Móri, začal uvědomovat, že jeho území bude pravděpodobně také brzy pod útokem. Proto se rozhodl distancovat od všech konfliktů a uzavřít s Nobunagou příměří, které stvrdil svým malým synem, Ukitou Hideiem, kterého poslal Hidejošimu jako zajatce. Naoie o rok později zemřel a zanechal klan v rukou devítiletého syna, kterého Hidejoši následně adoptoval. Tímto padla provincie Bizen spolu s částí sousední provincie Mimasaka pod Nobunagovu vládu.¹¹⁹

Když padla další provincie Inaba, Nobunagova převaha nad Mórii byla nezpochybnitelná, Takedové byli roztrženi a Uesugiové po smrti Kenšina byli v občanské válce a ztráceli další území. Nobunaga byl ve svém hradu Azuči

¹¹⁷ (PDF) The Tyranny of Oda Nobunaga, an essay. ResearchGate | Find and share research [online]. Copyright © 2008 [cit. 08.03.2021]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/311713646_The_Tyranny_of_Oda_Nobunaga_an_essay.

¹¹⁸ SANSOM, s. 276.

¹¹⁹ TURNBULL, Samurai Armies, s. 17.

v provincii Omi zcela nedotknutelný. Tímto sebevědomím rostla jeho nemilosrdnost, která po vyvraždění mnichů na hoře Hiei nepolevila. Svou zuřivostí se vypořádával s nepřáteli, jako tomu bylo s Takedy roku 1575 v bitvě Nagašino, ale i se spojenci, což z první ruky pocítil Akeči Micuhide, když Nobunaga obětoval život jeho matky za smrt Hatano Hidehara.

Micuhide ale nebyl jediný z jeho velitelů, kteří poznali jeho nekompromisnost. Nobunaga nařídil roku 1579 i smrt syna Tokugawy Iejasua.¹²⁰ Tokugawův syn, Tokugawa Nobujasu byl brutální, avšak velice schopný velitel, kterého Tokugawa považoval za svého potenciálního nástupce. Když přestěhoval své působíště do Hamamacu, svěřil mu i své bývalé sídlo v Okazaki.¹²¹

Nobujasuova manželka, Cukijama,¹²² a žena, Tokuhime,¹²³ spolu příliš nevycházely. Ve chvíli, kdy toto napětí vzrostlo příliš, Tokuhime napsala Odovi Nobunagovi dopis, ve kterém lživě tvrdila, že Nobujasuova matka tajně spolupracovala s Takedy. Nobunaga tyto obvinění předložil Iejasuovi, který následně nařídil svou ženu popravit pro údajnou zradu. Iejasu věděl, že Nobujasu nebude chtít nechat smrt své matky nepomstěnou, a tak ho okamžitě konfrontoval, aby mu zamezil jakémukoliv zbrklému činu vůči Nobunagovi. Oda byl ale podezřívavý a po tomto incidentu začal o Nobujasuově věrnosti pochybovat. Iejasu se snažil Nobujasua před Nobunagou obhájit a zaručit se za něj, ale paranoidní Nobunaga byl ve svém rozhodnutí neoblomný. Nemohl si dovolit, aby se opakovala situace s Macunagou Hisahideem, proto nařídil Nobujasuovu popravu. I když Iejasu pravděpodobně pevně věřil, že by jeho syn svého Nobunagu nezradil, musel uposlechnout rozkaz, a tak nařídil svému potomkovi, aby spáchal *seppuku*. Předpokládá se, že Nobunaga se svým rozkazem nechtěl pouze zbavit potenciální škodné, ale ověřit si, zda je mu Iejasu natolik věrný, že by obětoval svého vlastního potomka. Tokugawa svou věrnost prokázal, ale je dosti možné, že tento čin zanechal na doposud fungujícím vztahu těchto velitelů hluboké rány.

¹²⁰ TOTMAN, Conrad, *Tokugawa Ieyasu, Shogun. A Biography*, Heian Intl Pub Co, 1983, s. 32.

¹²¹ TURNBULL, Battle of Samurai, s. 67–68.

¹²² Nobujasuova matka byla neteř Imagawy Jošimotoa.

¹²³ Nobujasuova žena byla dcera Ody Nobunagy.

Na jaře roku 1582 se dvojice opět potkala. Společně seskupili velkou armádu, která měla okolo 100 000 vojáků.¹²⁴ Jejich cílem byl klan Takeda, který byl dostatečně slabý na další obranu vůči nepřátelským nájezdům. Od své porážky u Nagašina byl klan rozdělený a jeho nejvyšší představitelé si navzájem nedůvěřovali. Vůdce klanu, Takeda Kacujori, byl považovaný za neschopného. Roku 1581 Takedové navíc ztratili hrad Takatendžin.¹²⁵ Kvůli tomu se mnoho vrchních velitelů rozhodlo odtrhnout od klanu. Mezi nimi byl Kiso Jošimasa, který roku 1582 přeběhl ke klanu Oda. Kacujoriho snaha ho za tuto zradu potrestat však selhala, což ještě více podkopalo jeho respekt mezi ostatními spojenci. Jeden z mála spojenců, kteří Kacujorimu zůstali věrní, byl Sanada Masajuki. Sám patřil k velké rodině, jež byla věrná Takedovi Šingenovi. Po bitvě u Nagašina však spousta jeho bratrů padlo. Masauji byl schopný velitel. Právě díky němu Takedové během posledních let získali alespoň nějaké nové území, když roku 1581 obsadil v provincii Kozuke hrad Numata. Jakmile se ale dozvěděl, že spojené síly Ody Nobunagy a Tokugawy Iejasua pochodují na východ, vydal se za Kacujorim a žádal ho, aby utekl na sever do provincie Šinano a ukryl se tam u jeho rodiny. Toto rozhodnutí by ale znamenalo, že by musel opustit svou rodnou provincii Kai, na což Kacujori odmítnul přistoupit. Rozhodl se neustoupit a utkat se s Nobunagou a Tokugawou. K jejich střetu došlo v bitvě u Tenmokuzanu. Jeho armáda byla však poražena a nucena se stáhnout. Kacujori doufal, že najde útočiště v pevnosti Iwadono u jeho spojence Ojamady Nobušigeho, ten ho ale odmítl.¹²⁶ Když věděl, že nedokáže utéct, rozhodl se spolu se svým synem a ženou spáchat *seppuku*, zatímco tisíce jeho samurajů stále bojovali o udržení jeho území.¹²⁷ Ojamada se následně vydal do tábora Odů, aby zde přísahal svou věrnost vítěznému klanu. Nobunaga, který se dozvěděl o jeho zrádné povaze, ho ale okamžitě nechal popravit.

¹²⁴ Ichinomiya Castle – Place of decisive battle at Shikoku campaign- | Ken's Storage: Pictures of Japanese Castles . *Ken's Storage: Pictures of Japanese Castles* [online]. [cit. 14.02.2021] Dostupné z: <http://www.japancastle.jp/2014/08/Ichinomiya-castle.html>.

¹²⁵ TURNBULL, *Nagashino 1575. Slaughter at the barricades*, s. 81.

¹²⁶ SADLER, Arthur Lindsay, *The Maker of Modern Japan. The Life of Tokugawa Ieyasu*, Routledge: 2010, s.111.

¹²⁷ TURNBULL, *The Samurai*, s. 156–160.

Když Kacujori i jeho rodina zemřeli, klan Takeda byl konečně vyhlazený. Po této bitvě padl jeden z největších klanů nejen Období válčících států, ale celkových dějin Japonska.¹²⁸ Jeho území se začalo dělit mezi vítěznou stranu. Provincii Suruga získal Tokugawa Iejasu, provincii Kai Kawajiri Hidetaka¹²⁹ a provincii Šinano, která byla pod vládou Takedů sjednocená, připadla několika dalším velitelům. Pod Nobunagovu správu se dostala i provincie Kozuke, které z větší části vládla rodina Takegawa. Zbývající provincie Sanada zůstala pod vedením Masajukiho. Ten se k Odům nechtěl přidat. Ze zoufalství napsal ještě prosebný dopis Hódžó Udžimasuovi z jižně položeného klanu Saitó. Brzy však zjistil, že jeho snaha byla marná, proto nakonec souhlasil, že spojí síly s Nobunagou. Díky tomuto rozhodnutí si mohl nechat většinu svého území v provincii Šinano, musel se však vzdát svého hradu Numata, který připadl rodině Takegawa. Ze Sanady se stal malý samosprávný ostrov uprostřed dobytého území Odou Nobunagou, který už neovládal pouze centrální Japonsko, ale rozmohl se po velké části východního území.¹³⁰

5.2. Přepadení v chrámu Honnódži

Roku 1582 konflikt mezi Ody a Mórii nabyl ještě větších rozměrů. Odové se pod působivým vedením Tojotomiho Hidejošiho, který opět skrze diplomacii a kombinaci taktiky cukru a biče dokázal stále více ukrajovat kousky z území klanu Móri. Hidejoši se brzy dostal velice blízko domovské provincie Móriů. V provincii Biččú obrátil svou pozornost na hrad Takamacu. Právě zde se jeho znalost a obléhání hradů hodila dokonale, jelikož pán hradu, Šimizu Muneharu, odmítal přistoupit na vyjednávání a zradit své spojence v klanu Móri.¹³¹ Hidejoši tedy využil údolí, ve kterém se Šimazuův hrad nacházel, nechal vychýlit tok nedaleké řeky Ašimory a zabránil, aby

¹²⁸ ÓTA, s. 226.

¹²⁹ Kawajiri Hidetaka byl jeden ze starších Nobunagových sluhů a významný velitel období válčících států, který se zúčastnil i bitvy u Okehazamy.

¹³⁰ SANSOM, s. 325.

¹³¹ TURNBULL, *Toyotomi Hideyoshi*, s. 19–20.

odtekla na jihovýchod.¹³² Okolí hradu tak zaplavila voda. Když Hidejošio generálové obklíčili hrad ze všech přilehlých kopců, stačilo jim jen vyčkat. Obléhaní ale vytvořili silnou obranu, která Hidejošimu znemožňovala hrad získat dříve.

Když Šimazuvi přišel na pomoc klan Kikkawa a klan Kobajakawa, Hidejoši potřeboval posily. Hrad totiž ležel hlouběji v území klanu Móri, než se kdy Odovi vojáci dostali. Navíc byli jen dvě provincie od Aki, kde sídlila mocenská základna Móriů. A když se Hidejoši dozvěděl, že Mori Teromoto shromažďuje armádu, vyslal Nobunagovi zprávu se žádostí o pomoc. Pro Nobunagu to byla první příležitost, jak se utkat s Mórii ve zcela první velké bitvě. Po vítězství nad Takedy a získání velkého množství území musel být velice sebevědomý. Pokud by se navíc zúčastnil bitvy sám Teromoto, mohl by s nepřáteli na západě skoncovat ještě rychleji.¹³³ Nobunaga se proto rozhodl vydat se svou armádou za Hidejošim osobně a podpořit ho při dobývání zatopeného hradu. Také nařídil několika daimjóům v přilehlých provinciích na západě, aby Hidejošio podpořili, než na místo dorazí sám.¹³⁴ Pokud by dokázal získat tento hrad, mělo by to obrovský dopad na probíhající konflikt.

Armáda Ody vyrazila z Nobunagovy mocenské základny Azuči a mířila na západ, přičemž v plánu bylo zastavit se na okamžik v Kjótu, které bylo při cestě a kde by se Nobunaga v místním chrámu Honnódži zúčastnil čajového obřadu, strávil zde noc a poté by opět vyrazil za Hidejošim.¹³⁵ Jedním z velitelů, kteří měli podpořit Hidejošio, byl i Akeči Macuhide, jenž disponoval armádou o počtu 13 000 mužů.¹³⁶ Místo aby se ale vydal přímo na západ, vyrazil se svým vojskem oklikou a vpochodoval do hlavního města. Důvod, proč se rozhodl vydat do Kjóta, nesdělil ani svým nejlepším a nejdůvěryhodnějším velitelům. Jediná informace, kterou obdrželi,

¹³² SANSOM, s. 306.

¹³³ Nobunagův úmysl zničit klan Mori pramenil i z toho, že plánoval vyrazit proti klanu Šikoku na přilehlém stejnojmenném ostrově. Nobunaga v té době již na pobřeží plánoval místa, ze kterých by mohl vést úspěšnou invazi. Kdyby padl klan Móri, Nobunaga by se nemusel obávat útoku z východu.

¹³⁴ WALKER, s. 110.

¹³⁵ Oda Nobunaga trávil nejednou svůj čas v Honnódži. Za čas se tento chrám stal poměrně opevněným místem, které sloužilo výhradně Nobunagovým potřebám.

¹³⁶ TURNBULL, *Toyotomi Hideyoshi*, s. 23.

byla, že Nobunaga si vyžádal jeho přítomnost kvůli inspekci. Proto byl jejich cílem místní chrám.¹³⁷

Když Nobunaga dorazil do chrámu 21. června 1582, nebylo pochyb o tom, že si nedokázal představit bezpečnější místo, kde strávit večer. Představa, že by musel čelit útoku uprostřed noci ve svém hlavním městě byla příliš absurdní, navíc nic nenaznačovalo, že by někdo něco plánoval. Když se však uprostřed noci v chrámu ozval hluk, zjistil, že ho někdo přepadl. Akeči Micuhide nakázal svým vojákům zaútočit na nepřítele, který pobýval právě v chrámu Honnódži – Odu Nobunagu. Jeho osobní stráž a členové domácnosti, kteří se stihli zapojit, se snažili odrazit zcela nepředvídatelný útok Akečiho vojáků. Proti jejich počtu však neměli žádnou šanci. Některé zdroje uvádí, že se do bojů zapojil i Nobunaga, snažíc se posekat co nejvíce vetřelců.¹³⁸

Tento útok netrval příliš dlouho, přesto nemálo jeho věrných vazalů prokázalo působivou statečnost a schopnost rychle jednat. Jak boj zintenzivnil, chrám zachvátily plameny, které byly tak velké a rozsáhlé, že velká část populace Kjóta uprchla z hlavního města najít bezpečné útočiště. Někteří obyvatelé se snažili skrýt i u samotného císaře v jeho paláci.

Když Nobunaga věděl, že je jeho odpor zbytečný a že jeho stráže budou brzy poraženy, utekl se svým pážetem Mori Ranmaruem¹³⁹ zpět do chrámu. Ranmaru měl na Nobunagův příkaz zdržet vojáky Akeči Micuhideho. Nobunaga nechtěl, aby získali jeho hlavu, a tak přikázal svým věrným sluhům zapálit ohně po celém chrámu, poté spáchal *seppuku*.¹⁴⁰ Právě díky zdržování nepřátel jeho zbylými sluhy zůstal Nobunagova netknutý zbraněmi Akečiho vojsk. Ovšem zůstává záhadou, jestli jeho tělo shořelo na popel, nebo byla jeho hlava nakonec uřata a pečlivě schována. Jeho pozůstatky či místo pochování se do dnešních dnů nepodařilo objevit, což této slavnostní smrti přidává na ještě větším věhlasu.

¹³⁷ TURNBULL, *Samurai Saourcebook*, s. 231.

¹³⁸ RATTI, Oscar, WESTBROOK, Adele, *Secrets of the Samurai. The Martial Arts of Feudal Japan*, Tuttle Shokai Inc, 2009, s. 59.

¹³⁹ Mori Ranmaru byl dlouhá léta Nobunagův věrný osobní sluha, se kterým také udržoval intimní vztah.

¹⁴⁰ ÓTA, s. 470.

Akeči Micuhide využil příležitosti nezbavit se pouze Ody Nobunagy, ale i jeho syna a dědice, který pobýval v nedalekém chrámu, Ody Nobutady. I jeho tento útok přistihl nepřipraveného, a nakonec byl zabit Michudeho vojáky. Lepší příležitost na pomstu si Micuhide ani nemohl přát. Celý útok byl naprostým úspěchem. V okolí byli i další Nobunagovi synové, Oda Nobutaka a Oda Nobukacu. Právě tito dva měli v té době největší šanci Micuhideho zastavit a překazit řádění jeho vojsk v hlavním městě. Jejich nerozvážnost se jim ale nakonec nevyplatila a Micuhide ovládl hlavní město.

O tomto incidentu se dozvěděl i Tokugawa Iejasu, který byl zrovna blízko Kjóta, a tak byl o smrti Ody Nobunagy okamžitě informován. S touto informací urychleně shromáždil svou malou družinu a uprchl pryč z blízkosti města. Tento manévr se mu podařil pravděpodobně díky jeho spojenci Šinobi z přilehlé provincie Iga a jeho osobnímu nindžovi, Hattori Hanzóovi.¹⁴¹ Díky tomu se dokázal rychle a nenápadně stáhnout zpět do své provincie Mikawa.¹⁴²

Tento incident vyvolal naprostý šok. Nikdo takovou zradu nečekal, hlavně ne Nobunaga a pravděpodobně ani jeho věrní spojenci a výzvědné složky.¹⁴³ Nobunaga měl sjednocení Japonska téměř na dosah, Akečiho vpád a touha po pomstě však tuto snahu zničily a vystavily klan Oda vážným vnitřním rozbrojům. Jeho touha po sesazení Nobunagy však nepramenila z pouhé vhodné příležitosti a touze po moci, ale z vcelku pochopitelných důvodů, které se napříč lety, kdy Nobunagovi sloužil jako jeho služebník, postupně kumulovaly. Nobunaga se nikdy příliš netajil svou cholericností a přímočarostí, která ho sice dostala tam, kam se nikdo nedostal, ale zároveň mu vytvořila nové nepřátele. Ne však nutně mezi svými rivaly z ostatních klanů, ale mezi svými věrnými druhy.

Akeči Micuhide byl člověk, který si svými zkušenostmi, vůdcovskými schopnostmi a vychytralostí získal opravdový respekt mezi ostatními veliteli.

¹⁴¹ Hattori Hanzó byl Iejasův věrný sluha, který mu pomohl ošálit Takedu Šingena při obléhání Iejasuvova hradu a odvrátit tak útok, který by Tokugawu stál život.

¹⁴² RICHARD, *Ninja. Unmasking the Myth*, [e-kniha], s. 342.

¹⁴³ Panují spekulace, zda o této zradě neměl povědomí Tokugawa Iejasu, kterému Nobunaga sám nechal zabít syna, a nechal Akečiho vykonat svou pomstu. Tyto dohady však postrádají jakýkoliv pádný důkaz.

Nobunaga ho však nejednou hrubě urazil a znevažoval jeho strategická rozhodnutí.¹⁴⁴ Když Nobunaga hostil obchodníky z Evropy, Micuhide byl před nimi nejednou znevažován. To platilo i u domácích návštěv. Toto chování bylo pro Akečiho velmi ponižující. Velkou ranou pro jeho vztahy s Nobunagou také bylo, když Micuhide nabídl vyměnit za zajetí daimjóa z nepřátelského klanu svou matku, která byla ovšem zabita, když se Nobunaga rozhodl zbavit snadno dostupného vůdce klanu Hatano. Jednou z posledních ran pak pravděpodobně byl i údajný vztah s klanem Čósokabe z provincie Šikoku, se kterým se snažil dojít ke zdárnému spojení nebo alespoň podpoře.¹⁴⁵ Když se však Nobunaga rozhodl klan napadnout, jakmile by zdolal klan Móri, pro Micuhideho vešly veškeré snahy o diplomatické jednání vniveč.¹⁴⁶ Jak je vidět, Nobunaga znevažoval jak Micuhideho rodinu, diplomatické a strategické schopnosti, tak i jeho celkovou osobu. Nobunagova arogance ho tak zřejmě nechala soustředit se primárně na vnější hrozby a podcenit ty, které by mohly přijít zevnitř klanu.

Nakonec však Michudemu jeho násilné převzetí vlády nevyšlo, neboť se mu nepodařilo přemluvit potenciální klíčové spojence, nezvládl si naklonit císařský dvůr a podcenil situaci, ve které se nalézal Tojotomi Hidejoši. Oba se utkali v bitvě u Jamazaki, ze které Micuhide prchl, načež byl zabit místními bandity.¹⁴⁷ Jeho vláda byla rekordně krátká a po něm stanul na Nobunagovo místo jeden z nejpovolanějších přeživších kandidátů – Tojotomi Hidejoši.¹⁴⁸

Úmrtí Ody Nobunagy byl šokujícím obratem nejen v Období válčících států, ale celých japonských dějin. Jeho smrt se stala legendární a zároveň díky zcela překvapivému a úspěšnému převratu se stala i jednou z nejznámějších napříč japonskou historií. Stačila pouze jedna noc na to, aby se klan Oda téměř celý roztříštil. Nobunagovi nástupci byli buď mrtví, zahnáni na okraj svého území nebo měli příliš práce s vnějšími hrozbami. Klan Oda zažil svou největší krizi od smrti Nobunagova

¹⁴⁴ SATO, Hiroaki, *Legends of the Samurai*, New York: Overlook Duckworth, 1995 s. 241.

¹⁴⁵ BERRY, s. 71.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 83.

¹⁴⁷ TURNBULL, *Toyotomi Hideyoshi*, s. 25–27.

¹⁴⁸ TURNBULL, *Samurai Sourcebook*, s. 232.

otce, doby kdy Odové byli z hlediska celé země jen málo významným klanem. Následně bylo zapotřebí dalších dvou velkých sjednotitelů, Tojotomiho Hidejošiho a Tokugawy Iejasua, aby dokonali dílo tohoto velkého válečného titána.

5.3. Nobunagův odkaz

Je pochopitelné, že tak velký válečný vizionář a rázný člověk, jakým byl Oda Nobunaga, se nezapsal tučným písmem do historie světa pouze jako válečný sjednotitel Japonska a dobyvatel, který reformoval japonské válečnictví, ale i nemilosrdný muž, který se nebál donutit své spojence zajít na pokraj svých psychických sil jen proto, aby věděl, že jsou mu věrní. Nobunaga se zasadil i o mnoho neválečných věcí.

Pod jeho správou se dařilo i ekonomice, která byla během Období válčících států v troskách. Dalo by se říct, že svými činy dokázal zlepšit život nejen sobě a svým vysoce postaveným blízkým, ale i obyčejným lidem. Jeho nově zbudované silnice a mosty nesloužily pouze válečnému úsilí, ale zlepšily celkovou infrastrukturu.¹⁴⁹ Jeho kulturní a ekonomický vliv může být vidět i v dnešním moderním Japonsku.

Smrt Ody Nobunagy završila prvních 30 let sjednocování země pod prvním velkým stratégem a válečníkem. Jeho další dva nástupci už nemuseli čelit takovému chaosu a nebezpečí ze všech stran jako Nobunaga, ale jejich dílo bylo neméně důležité a jejich činy přispěly k dokončení toho, o čem Nobunaga snil už od ujmoutí se vlády ve své rodné provincii Owari – ukončení Období válčících států a přinesení stability do války zmítaného Japonska.

¹⁴⁹ TOTMAN, s. 42.

6. ZÁVĚR:

Období válčících států trvalo několik generací a žádná strana se za tu dobu nepodařilo získat takovou převahu, která by se byť jen vzdáleně blížila představě sjednocení Japonska a ukončení občanské války, dokud se v bitvě u Okehazamy neprosadil mladý válečník Oda Nobunaga. Svým překvapivým vítězstvím nad uznávaným klanem Imagawů si získal respekt člověka, který dokázal doposud nevídané. Díky následnému povýšení Tojotomiho Hidejošiho a spojení s Tokuagawou Iejasuem se z něj stal obávaný válečník, který se rychle rozpínal a dokázal se vyrovnat mnoha silným klanům. Svým dobytím Kjóta a sesazení šóguna získal pod kontrolu celé centrální Japonsko a po porážce Takedů a ukrajoování z území Móriů se stal nejsilnějším válečníkem v tehdejším Japonsku.

Ze záznamů jeho blízkých poddaných lze zjistit, že jeho úspěch závisel minimálně na třech pilířích. Na jeho pozoruhodném štěstí, například když se mu při přepadení Imagawů naskytly ty nejlepší meteorologické podmínky, důvěryhodní a schopní spojenci, tedy, když dokázal docenit kvality těch správných lidí a moudře je nasadit na těch správných místech, a jeho válečnická zuřivost a nesmlouvavost, díky které dokázal právem zastrašit nemálo nepřátelských klanů. Poslední vlastnost se mu však nakonec stala osudnou.

Nejeden dobový zdroj vypovídá, že Nobunagova arogance rostla nad míru snesitelnosti. Svou cholericností dával nepřimo najevo, že je jen otázkou času, dokud se nesetká s tragickým koncem nikoliv z nepřátelských řad, ale ze strany svých spojenců. Posoudit, zda bylo možné tyto vlastnosti nějakým způsobem vyvážit, je velice těžké, neboť tlak, pod kterým Nobunaga byl, a moc, které nabyl, je nad míru chápání mnoha dnešních historických pozorovatelů. Neustále vypořádávání se se zrádci, kteří chtěli ukořistit jeho pozici, parazitovat na jeho věhlasu nebo se vzpírali jeho rozkazům, bylo časem tolik, že Nobunaga začal být paranoidní. Z kdysi relativně mírného velitele, který byl schopný odpustit svým bratrům nejeden přešlap a pokus o vzpouru, se proměnil v muže, který se pochopitelně s rostoucí mocí musel několikrát ohlížet za zády a využít plně své schopnosti číst v lidech, aby se nestal obětí vraždy

jako jeho tchán Saitó Dósan, nebo nebyl zrazen intrikujícím vazalem, jakým byl Macunaga Hisahide. Jak je možné vidět z Nobunagova konce, jeho arogance a povýšenost nakonec překonaly jeho prozíravost, což se mu v chrámu Honnódži stalo osudným. Z historického hlediska si však Nobunaga nemohl přát větší úspěch a být zapsán tučnějším písmem do dějin Japonska. Nobunagova schopnost zajistit si dlouhodobé spojení v období, které bylo protkáno zradou a intrikami, byla obzvláště působivá. Nobunaga je sice známý pro svou ráznost a brutalitu, ale situace a doba, ve které se nacházel, byla vůči jeho následným krokům nekompromisní. Slabost se trestala zradou a nesmlouvavost, důslednost a brutalita se pojila se strachem a velkými oběťmi v zájmu rozšiřování svého území. Svým jednáním a činy se tak Nobunaga příliš nelišil od jiných velitelů a dobyvatelů raně novověkého světa. Sjednocení Japonska a únik z válečné vřavy tak stojí primárně na jeho činech a těžkých rozhodnutích.

Další otázka, zda veškerý tento přínos dokáže vyvážit jeho brutální povahu, o které se na vlastní kůži přesvědčily mnohé klany, mnichové z hory Hiei, nevinní civilisté i jeho poddaní, které trestal za mnohdy drobné chyby, je tak předmětem debat nejen ve spojitosti s jeho osobou, ale se všemi válečníky, kteří dobývali, vraždili a šířili své ideály napříč územími. Je však jisté, že hodnotit tehdejší časy plné občanských válek v zemi bez zákonů objektivem dnešních standardů je záležitost čistě subjektivní.

Co však s jistotou lze říct, je, že dnešní japonská společnost, její kultura, infrastruktura, ekonomika, tradice i zvyklosti jsou výsledkem mnoha stovek i tisíce let krvavých bojů, ve kterých měl nedílnou část i jeden ze tří významných sjednotitelů oné země. A je to právě toto slovo „sjednotitel“, které se s Odou Nobunagou neodmyslitelně spojovává. Byl to člověk, který vytvořil předobraz fungující japonské společnosti, a i přes svou povahu si vysloužil v japonských dějinách čestné místo jako někdo, kdo přinesl zemi z temných dob, které byly zmítané válkou, v relativně prosperující území, a spolu s dalšími dvěma sjednotiteli, Tojotomim Hidejošim a Tokugawou Iejasuem, nechali v zemi v období jejich vlád určitý vlastní otisk, neboť mimo jejich titul šlo o naprosto rozdílné osobnosti. Právem se v o Nobunagovi a jeho

dvou velitelích vypráví příběh, který dokonale vykresluje jejich rozdílné pohledy na způsob vlády. V daném příběhu ptáček odmítá zpívat, a tak mu Nobunaga pohrozí, že pokud nebude zpívat, zabije ho, Hidejoši mu nabídne, že ho naučí zpívat, a Iejasu prohlásí, že bude čekat tak dlouho, dokud nezazpívá. Jiný příběh zase nabízí srovnání z kulinářského pohledu: Nobunaga udělal těsto, Hidejoši upekl koláč a Iejasu ho snědl. Tato srovnání jen podtrhují význam Nobunagovy tvrdé ruky a nekompromisního vypořádávání se s nepřáteli. Jeho důležitost napříč japonskými dějinami a jeho pozice ve sjednocování je naprosto klíčová.

I když není Nobunaga vládce, kterého si historie nepamatuje pouze jako sjednotitele, ale i jako člověka, který v mnoha lidech včetně svých spojenců vzbuzoval nevídaný strach a obavy, je nadmíru jasné, že jeho odkaz a vliv je spojován s ukončením hromadných válek a nastolením stability, která je pro prosperitu a následný vývoj země nepostradatelná. Oda Nobunaga tak byl a pravděpodobně vždy bude viděn jako muž, který přinesl do období japonských dějin důležitou ingredienci a kus sebe sama, na jejíchž základech mohli stavět další významné osobnosti a vladaři.

BIBLIOGRAFIE:

Literatura:

ANDREASEN, Esben, *Popular Buddhism in Japan: Shin Buddhist Religion and Culture*, Honolulu: University of Hawaii Press, 1998.

BERRY, Merry, *Hideyoshi*, Cambridge: Harvard University Press, 1989.

BOHÁČKOVÁ, Libuše, WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta. *Vějíř a meč (Kapitoly z dějin japonské kultury)*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1987.

BROWN DELMER N., *The Cambridge History of Japan, Vol. 1. Ancient Japan*, Cambridge University Press, 1993.

BRINKLEY, Frank, KIKUČI, Dairoku, *A History of the Japanese People From the Earliest Times to the End of the Meiji Era*, New York: Encyclopadia Britannica, Inc 1915.

BUTLER, Lee, *Emperor and Aristocracy in Japan, 1467–1680. Resilience and Renewal*, Harvard University Asia Center, 2002.

CLEMENTS, Jonathan, *The Samurai. A New History of the Warrior Elite*, London, Philadelphia, 2010.

ELISON, George, SMITH, Bardwell L., *Warlords, Artists and Commoners. Japan in the Sixteenth Century*, University of Hawaii Press, 1981.

CHAPLIN, Danny, *Sengoku Jidai. Nobunaga, Hideyoshi and Ieyasu. Three Unifiers of Japan* [e-kniha], CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018.

DAVIS, Paul K., *Masters of the Battlefield. Great Commanders From the Classical Age to the Napoleonic Era*, New York: Oxford University Press, 2013.

ELISON, George, SMITH, Bardwell L., *Warlords Artists and Commoner. Japan in the Sixteenth Century*, Honolulu: University of Hawaii Press, 1981.

FRÉDÉRICK, Louis, *Japan Encyclopedia*, London: Harvard University Press, 2005.

DAVIS, Paul, *Masters of the Battlefield. Great Commanders From the Classical Age to the Napoleonic Era*, Oxford University Press, 2012.

HIROAKI, Sato, *Legends of the Samurai*. New York: Overlook Duckworth. 1995.

- HUNTER, Janet E., *Concise Dictionary of Modern Japanese History*, University of California Press, 1984,
- KITAGAWA, Joseph M., *Religion in Japanese History*, Columbia University Press, s. 132
- KODET, Roman, *Příběh Samurajů. Život a svět válečníků starého Japonska*, Praha: Epoque, 2015.
- KODET, Roman, *Války samurajů. Konflikty starého Japonska 1156-1877*, Praha: Epoque, 2015.
- MAN, John, *Ninja*, London: Transworld Publishers, 2013
- MCMULLIN, Neil, *Buddhism and the State in Sixteenth-Century Japan*, Princeton University Press, 2014.
- MURDOCH, James, YAMAGATA, Isoh, *A History Of Japan During The Century Of Early Foreign Intercourse*, Andesite Press, 2015.
- OTA, Gyuichi, *The Chronicle of Lord Nobunaga*, BRILL, 2011.
- PAPINOT, Edmont, *Historical and Geographical Dictionary of Japan*, New York: C. E. Tuttle, 1976.
- PETERSON, Jan, *The Yonezawa Matchlock. Mighty Gun of the Uesugi Samurai*, Lulu.com, 2017.
- PEREZ, Louis G., *The History of Japan*, Westport: Greenwood Press, 1998.
- RATTI, Oscar, WESTBROOK, Adele, *Secrets of the Samurai. The Martial Arts of Feudal Japan*, Tuttle Shokai Inc, 2009.
- SADLER, Arthur Lindsay, *The Maker of Modern Japan. The Life of Tokugawa Ieyasu*, Routledge, 2010.
- SAMSOM, George, *A History of Japan, 1334–1615*, Standford University Press, 1996.
- SCREECH, Timon, *Secret Memoirs of the Shogun. Isaac Titsingh and Japan, 1779–1822*, London: RoutledgeCurzon, 2016
- SATO, Hiroaki, *Legends of the Samurai*, Overlook Duckworth, New York: 1995.
- SAITO, Hisho, *A History of Japan*. Forgotten Books, 2012.
- TOTMAN, Conrad, *Early Modern Japan*, University of California Press, 1995.
- TOTMAN, Conrad, *Tokugawa Ieyasu, Shogun. A Biography*, Heian Intl Pub Co, 1983.

TOYOTOMI, Hideyoshi, BOSCARO Adriana, *101 letters of Hideyoshi. The Private Correspondence of Toyotomi Hideyoshi*. Tokyo: Sophia University, 1975.

TSUTSUI, William M., *A Companion to Japanese History*, WB, 2009.

TURNBULL, Stephen, *Battles of the Samurai*. London: Arms and Armour Press. 1987.

TURNBULL, Stephen, *Japanese Fortified Temples and Monasteries AD 710–1602*, London: Osprey Publishing, 2005

TURNBULL, Stephen, *Japanese Warrior Monks AD 949–1603*, London: Osprey Publishing, 2005.

TURNBULL, *Samurai vs Ashigaru. Japan 1543–75*, London: Transworld Publishers, 2019

TURNBULL, Stephen, *The Samurai Sourcebook*, London: Cassell, 2000.

TURNBULL, Stephen, *Tokugawa Ieyasu* [e-kniha] Oxford: Osprey Publishing 2012.

TURNBULL, Stephen, *The Samurai: A Military History*, New York: MacMillan Publishing Co., 1977.

TURNBULL, Stephen, *Válečníci středověkého Japonska*, Fighters Publications, 2007.

WALKER, Brett L., *A Concise History of Japan*, Cambridge University Press, 2015.

WERT, Michael, *Samurai. A Concise History*, New York: Oxford University Press, 2019, s. 49.

Internetové zdroje:

Ichinomiya Castle -Place of decisive battle at Shikoku campaign- | Ken's Storage: Pictures of Japanese Castles . Ken's Storage: Pictures of Japanese Castles [online]. [cit. 14.02.2021] Dostupné z: <http://www.japancastle.jp/2014/08/Ichinomiya-castle.html>

Imagawa Yoshimoto – Samurai World. Samurai World – Just another WordPress site [online]. [cit. 15.03.2021] Dostupné z: <https://samurai-world.com/imagawa-yoshimoto-1519-june-12-1560/>

Komaki Castle - Jcastle.info. [online]. Copyright © 1998 [cit. 01.03.2021]. Dostupné z: http://www.jcastle.info/view/Komaki_Castle

MCMULLIN, Neil Francis, Oda Nobunaga and the Buddhist institutions [online], University of British Columbia, 1977, [cit. 23. 2. 2021]. Dostupné z: https://open.library.ubc.ca/handle/bitstream/67145/UBC_1977_A1%20M32_6.pdf

Miyoshi Nagayoshi - Japanese Wiki Corpus. Japanese Wiki Corpus [online]. Dostupné z: <https://www.japanese-wiki-corpus.org/person/Nagayoshi%20MIYOSHI.html>

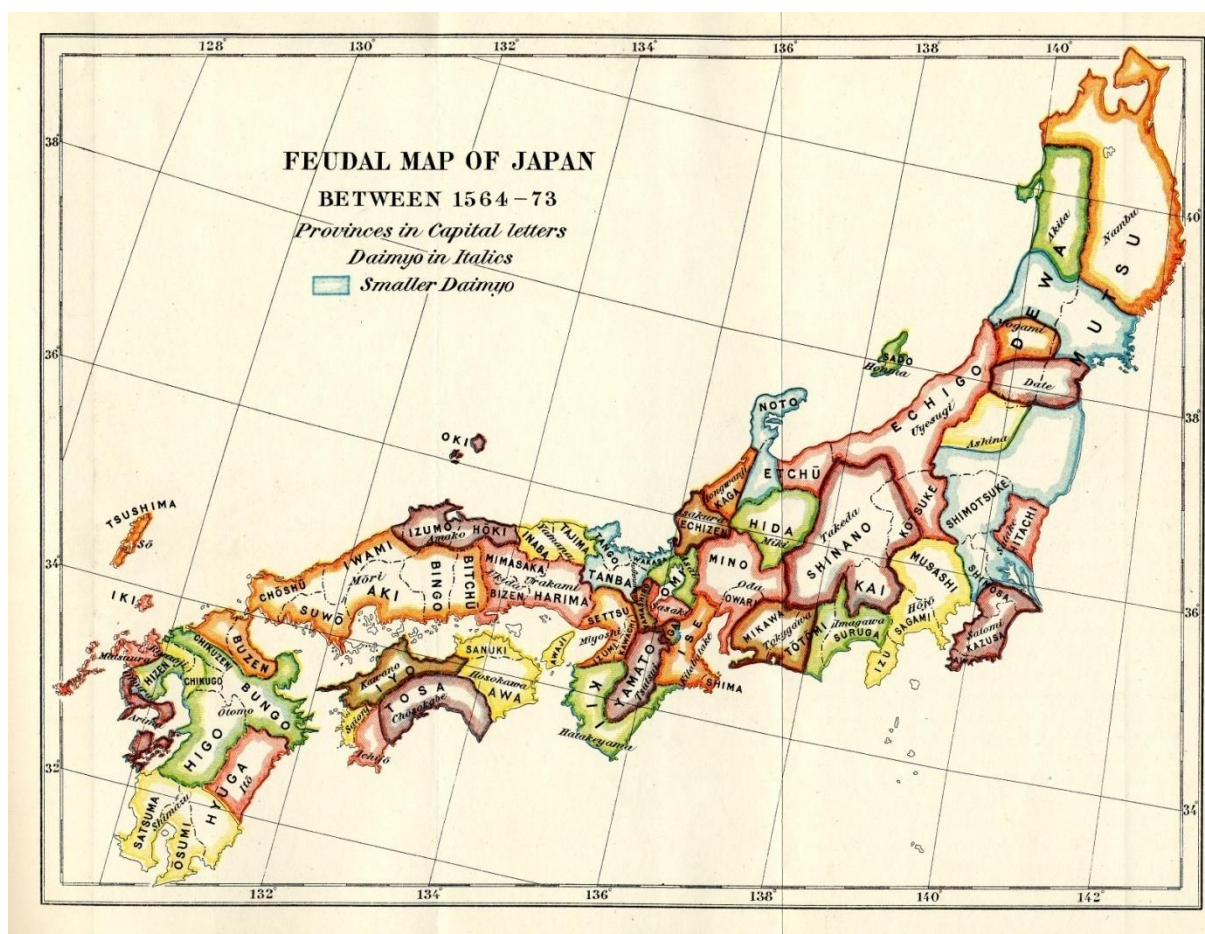
Miyoshi Clan - Japanese Wiki Corpus. Japanese Wiki Corpus [online]. [cit. 27.03.2021] Dostupné z: <https://www.japanese-wiki-corpus.org/family/Miyoshi%20Clan.html>

Oda Nobunaga | Facts, Biography, Significance, & Death | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright ©2021 Encyclop [cit. 18.03.2021]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Oda-Nobunaga>

The Tyranny of Oda Nobunaga, an essay. ResearchGate | Find and share research [online]. Copyright © 2008 [cit. 08.03.2021]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/311713646_The_Tyranny_of_Oda_Nobunaga_an_essay

Vancouver Model United Nations – Diplomacy is not a spectator sport. Canada's largest student-run Model United Nations conference hosted annually at the Hyatt Regency Vancouver. [online]. Copyright © [cit. 26.02.2021]. Dostupné z: <https://vmun.com/wp-content/uploads/VMUN-2020-HCC1.pdf>

PŘÍLOHY:

Obr. 1. – Feudální Japonsko mezi lety 1564 –1573

Zdroj: <https://junglemaps.blogspot.com/2015/06/map-of-japan-during-sengoku-period.html>

Obr. 2 – Vyobrazení Ody Nobunagy

Zdroj: <https://kikohincense.com/blogs/news/listening-to-baieido-oda-nobunaga>

RESUMÉ:

The bachelor's thesis examines the life of Oda Nobunaga, the first of three important unifiers of Japan. The work presents a comprehensive story of his rise to power and his desire to become the conqueror of an entire country that was torn apart by civil war. Work in chronological order tells about his first battles, which prevailed within his own clan, and then of his first battle with far more experienced warriors than he himself was. Thanks to remarkable luck and the ability to select even capable warriors such as Tokugawa Ieyasu and Toyotomi Hideyoshi, he was able to conquer the capital Kyoto. The conquest of the capital, the defeat of strong rivals and enemy neighbors, and the rid of the shogun made Nobunaga a man of power that Japan had not experienced for hundreds of years. His conquest to conquer central Japan, relations with his vassals, family, allies and enemies are explored in this thesis too.

Nobunaga's life was greatly affected by the betrayal of his loved ones. This had a significant effect on his actions and personality. With growing power, Nobunaga began to suspect his loyal subjects and humiliate those who were loyal to him. His actions eventually led to the betrayal of one of his most capable commanders, Akechi Mitsuhide. The betrayal of Nobunaga and his subsequent unexpected death paved the way for the rise of two more unifiers and the creation of states, which emerged from the decades-long Warring States Period.

The bachelor's thesis captures all these events from the life of Oda Nobunaga and analyze his personality in a time of turmoil and constant treachery. At the same time, it describes his relationship with his family and how his actions, and possible errors of judgment, affected his ability to forgive and punish. The main goal of this work, however, is to analyze its overall impact on feudal Japan in terms of war, as well in cultural and economic perspective.